

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Гуманітарно-педагогічний факультет

Кафедра технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Дидактичне проєктування змісту навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» для уроків технологій у старших класах

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Галузь знань – 01 Освіта /Педагогіка

Спеціальність – 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність – 014.10 Середня освіта (Технології)

Освітньо-професійна програма – Середня освіта. Технології та інформатика

КвРСОТ.024044.01.01.ПЗ

Виконав: студент 2 курсу
група СОТмз-24-1

Підпис

Василина ІСАКОВА

Керівник: канд. пед. наук, доцент

Підпис

Вікторія ХРЕНОВА

Нормоконтролер:

Підпис

Олена МІЩЕНКО

До захисту допускаю
Завідувач кафедри
технологічної та професійної освіти
і декоративного мистецтва

Підпис

Олена САМБОРСЬКА

12 грудня 2025 р.

Хмельницький 2025

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет – *Гуманітарно-педагогічний*
 Кафедра – *Технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва*
 Рівень вищої освіти – *другий (магістерський)*
 Галузь знань – *01 Освіта/Педагогіка*
 Спеціальність – *014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)*
 Предметна спеціальність – *014.10 Середня освіта (Технології)*
 Освітньо-професійна програма – *Середня освіта. Технології та інформатика*

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри технологічної
та професійної освіти і
декоративного мистецтва

Олена САМБОРСЬКА

Підпис

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

01

09

2025 р.

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Ісакова Василина Василівна

(Прізвище, ім'я, по батькові здобувача освіти)

1. Тема кваліфікаційної роботи «Дидактичне проектування змісту навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» для уроків технологій у старших класах»

Керівник роботи канд. пед. наук, доцент Вікторія Валеріївна Хренова

Затверджено наказом ректора університету від 25.08.2025 р. №65, додаток 1

2. Термін подання здобувачем роботи на кафедру 22.12.2025 р.

3. Вихідні дані до роботи навчальна програма Технології (Рівень стандарту) 10 – 11 класи

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): Проектування змісту основного тексту навчального посібника (проектування результатів навчання, komponування інформаційного поля з теми та формування дидактичних одиниць навчального матеріалу, побудова структурно-сислової моделі основного тексту посібника), Розробка елементів методичного апарату навчального посібника (укладання змісту посібника, обґрунтування додаткового і пояснювального тексту посібника, система навчальних завдань посібника)

5. Перелік графічного матеріалу Макет навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж»

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Етапи роботи	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Перевірка академічного тексту спеціалізованими програмними засобами	Герніченко І.І.		
Нормоконтроль	Міценко О.В.		

7. Дата видачі завдання 01.09.2025

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва розділу кваліфікаційної роботи	Терміни виконання	Примітки
1	Вступ	16.11.2025	виконано
2	1 розділ	20.11.2025	виконано
3	2 розділ	22.11.2025	виконано
4	Висновки, перелік посилань	23.11.2025	виконано
5	Попередній захист	24.11–25.11.2025	виконано
6	Нормоконтроль	26.11–04.12.2025	виконано
7	Перевірка на плагіат	05.12–09.12.2025	виконано
8	Рецензування	12.12–18.12.2025	виконано
9	Захист	23–24.12.2025	виконано

Здобувач (ка)

(підпис)

Василіна ІСАКОВА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник кваліфікаційної роботи

(підпис)

Вікторія ХРЕНОВА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота присвячена темі «Дидактичне проєктування змісту навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» для уроків технологій у старших класах», яка вирішує практичну задачу з розробки дидактичного забезпечення дисципліни «Технології» для учнів старших класів загальноосвітніх шкіл та викладачів технологій.

У першому розділі роботи проведено дидактичне проєктування теми «Декорування виробів у техніці декупаж», визначено результати навчання, сформовано інформаційне поле, окреслено основні навчальні елементи теми, побудовано їх структурно-сміслову модель та визначено логічну послідовність викладу.

Другий розділ присвячено практичним аспектам створення навчального посібника. Визначено вимоги до структури та змісту, здійснено обґрунтування додаткового та пояснювального тексту, а також розробка апарату орієнтування та організації засвоєння матеріалу. Крім того проведено оцінювання якості спроектованого навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж».

Кваліфікаційна робота виконана здобувачем другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Технології та інформатика) кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету Василюю Ісаковою під керівництвом кандидата педагогічних наук, доцента кафедри Вікторії Хренової.

Ключові слова: Навчальний посібник, дидактичне проєктування, декорування виробів, Декупаж

Кваліфікаційна робота складає 61 сторінку основного тексту, 5 таблиць, 22 рисунка та літературних джерел в кількості 47.

16 грудня 2025 р.

Василина ІСАКОВА

ЗМІСТ

	С.
Вступ.....	9
1 Проектування змісту основного тексту навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж».....	13
1.1 Проектування результатів навчання з техніки декупаж.....	13
1.2 Компонування інформаційного поля та формування дидактичних одиниць навчального матеріалу «Декорування виробів в техніці декупаж».....	20
1.3 Побудова структурно-сислової моделі та визначення логічної послідовності викладу навчального матеріалу	29
2 Розроблення елементів методичного апарату навчального посібника .	38
2.1 Визначення структури та укладання змісту навчального посібника.....	38
2.2 Обґрунтування додаткового і пояснювального тексту посібника.....	56
2.3 Система навчальних завдань.....	65
2.4 Оцінювання якості спроектованого навчального посібника.....	69
Висновки.....	75
Перелік джерел посилання.....	77
Додаток А Зміст дидактичних одиниць.....	81
Додаток Б Фрагмент навчального посібника.....	107
Додаток В Анкета для оцінювання навчального посібника «декорування виробів у техніці декупаж»	114

ВСТУП

Одним із важливих завдань сучасної української школи є підготовка учнів до самостійної творчої діяльності та вміння застосовувати знання у практичних ситуаціях, які здобудуть на уроках технології. У контексті реформування загальної середньої освіти та оновлення змісту навчальних програм особливої актуальності набуває розвиток креативності, проектного мислення та естетичної культури старшокласників. Уроки технологій покликані забезпечити учням можливість працювати з різними матеріалами, засвоювати сучасні техніки декоративного оздоблення та формувати вміння створювати власні вироби з елементами дизайну. Зокрема, техніка декупажу, яка дозволяє швидко побачити результат своєї праці. Ця техніка є важлива і вона може бути використана в процесі вивчення різних модулів, а також під час гурткових занять [1].

Оновлення змісту технологічної освіти потребує модернізації навчальних ресурсів, використання сучасних педагогічних підходів та створення якісної навчальної літератури, що спрямована на практичну діяльність і творче самовираження учнів. Техніка декупаж, яка поєднує художнє оздоблення виробів, елементи дизайну та доступні технологічні операції, є однією з тих, що гармонійно вписуються у зміст навчального предмету «Технології» та викликають зацікавлення у старшокласників [2].

Попри зростаючу популярність декоративно-ужиткових технік, навчально-методичні матеріали з декупажу для шкільної практики залишаються недостатньо розробленими. Більшість наявних джерел не охоплює сучасних дидактичних вимог, не містить структурованих технологічних карт, а також не враховує можливостей інтеграції творчої діяльності з компетентнісним підходом. Тому виникає потреба у створенні нового навчального посібника, адаптованого до вікових особливостей

старшокласників та сучасних тенденцій у трудовому та художньо-проектному навчанні [3].

Якість навчальної літератури була предметом уваги педагогів різних епох. Такі діячі, як Григорій Ващенко, Антон Макаренко, Василь Сухомлинський, підкреслювали значення продуманої структури підручника, доступності матеріалу та орієнтації на діяльність учня. Вони наголошували, що навчальні ресурси повинні не просто інформувати, а формувати вміння застосовувати знання на практиці. Ці ідеї зберігають актуальність і нині, коли компетентнісний підхід потребує оновлення традиційних підходів до створення навчальних посібників [4].

Сучасні дослідження з педагогічної та методичної науки містять чимало праць, у яких аналізується структура, функції та критерії якості навчальної літератури. Науковці підкреслюють важливість використання інтерактивних завдань, технологічних схем, мультимедійних матеріалів, що підсилюють мотивацію учнів та сприяють формуванню практичних умінь [5]. Міністерство освіти і науки України та наукові інституції наголошують на потребі оновлення навчальних матеріалів з урахуванням сучасних освітніх стандартів, однак у напрямі декоративно-ужиткового мистецтва для шкільних уроків усе ще існує значна прогалина.

Наявні підручники та посібники з технологій здебільшого містять лише загальні відомості про декоративні техніки, не включаючи детальних покрокових описів, методичних рекомендацій та логічно упорядкованої системи навчальних завдань, що дозволяють учням опанувати техніку декупаж на достатньому рівні. Створення якісного навчального посібника з цієї теми забезпечить можливість розширити зміст предмета «Технології», активізувати творчу діяльність учнів та підвищити їхні компетентності у сфері художньо-проектної роботи.

Таким чином, розроблення навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» є актуальним та своєчасним завданням, що

сприятиме покращенню методичного забезпечення уроків технологій у старших класах та розвитку творчих здібностей учнів.

Саме це зумовило вибір теми кваліфікаційної роботи — «Дидактичне проєктування змісту навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» для уроків технологій у старших класах».

Об'єкт дослідження – дидактичне проєктування навчального посібника для уроків технологій рівня стандарт.

Предмет дослідження зміст та елементи методичного апарату навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж».

Мета роботи – обґрунтувати зміст і укласти макет навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» для уроків технологій в старших класах.

Завдання дослідження:

- визначити результати навчання з тем, в межах яких доцільно зреалізувати техніку декупажу;
- скомпонувати інформаційне поле та сформувати дидактичні одиниці навчального матеріалу основного тексту посібника;
- побудувати структурно-сміслову модель основного тексту навчального посібника та визначити логічну послідовність його подання;
- обґрунтувати методичний апарат та розробити макет навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж», оцінити його якість.

Для вирішення поставлених завдань використані такі методи дослідження: аналіз наукової, методичної та технічної літератури з проблеми проєктування змісту посібників для уроків технологій; узагальнення і систематизація теоретичних даних зі змісту; графо-аналітичний метод структурування для визначення логічної послідовності викладання основного тексту посібника; логічне узагальнення при розробці висновків; метод експертного оцінювання у формі анкетування.

Основні положення й результати кваліфікаційної роботи узагальнено та висвітлено в доповіді на конференції: XIII Міжнародна науково-практична

конференція «Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи» (м. Хмельницький, 2025 р.).

Результати кваліфікаційної роботи представлено в опублікованій праці «Проектування навчального посібника як дидактична проблема», яка увійшла до збірника наукових праць «Матеріали наукової студентської конференції секції кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва» Хмельницького національного університету.

1 ПРОЕКТУВАННЯ ЗМІСТУ ОСНОВНОГО ТЕКСТУ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА «ДЕКОРУВАННЯ ВИРОБІВ У ТЕХНІЦІ ДЕКУПАЖ»

1.1 Проектування результатів навчання з техніки декупаж

На початковому етапі проектування навчального посібника важливо не лише визначити його структуру, а й чітко сформулювати цілі, на досягнення яких буде спрямований увесь зміст. Саме етап цілепокладання задає загальний вектор роботи, дозволяє зрозуміти, для кого створюється посібник, які уміння та знання учні повинні отримати, а також яким чином ці результати можна буде оцінити в реальному навчальному процесі [6]. У випадку розроблення навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» цілепокладання стає основою, що визначає як зміст художньо-технологічної тематики, так і методичну побудову матеріалу [7].

Перш за все, під час визначення цілей необхідно врахувати потреби та стартовий рівень здобувачів освіти. Учні старших класів зазвичай уже мають базові навички роботи з інструментами, уміють виконувати нескладні технологічні операції та проявляють інтерес до творчої діяльності. Тому посібник має не просто ознайомлювати їх з технікою декупаж, а й поглиблювати їхній досвід, розвивати художнє бачення, акуратність, уважність до деталей і здатність доводити творчу роботу до завершення [8]. Також важливим аспектом є актуальність змісту. Декупаж сьогодні – це не лише популярна техніка декоративно-ужиткового мистецтва, а й спосіб творчого самовираження, що поєднує традиційні й сучасні методи декорування виробів [9].

У процесі цілепокладання не менш важливим є визначення методичних цілей, що в свою чергу дозволяє визначити методи і засоби які сприятимуть

активному залученню учнів до навчального процесу, розвитку їхнього критичного мислення, самостійності та практичних навичок. У цьому контексті важливо, щоб навчальний посібник «Декорування виробів у техніці декупаж» містив не просто теоретичну інформацію, а й був максимально практично зорієнтованим. Тому особливого значення набуває використання доступних пояснень, покрокових інструкційних карт, фотоілюстрацій, контрольних запитань та завдань для самоперевірки, варіантів творчих завдань [10]. Такі методичні засоби сприяють формуванню впевненості учнів у власних діях і поступовому опануванню нових навичок. Окрему увагу слід приділити інтеграції сучасних педагогічних підходів. Досвід роботи з декоративними техніками показує, що учні значно краще засвоюють матеріал, коли мають змогу порівнювати, аналізувати, експериментувати [10]. Такий підхід сприяє розвитку самостійності, відповідальності та здатності приймати творчі рішення.

Таким чином, етап цілепокладання є основою всього подальшого процесу створення посібника. Від того, наскільки чітко та обґрунтовано будуть визначені цілі, залежить логіка побудови теоретичної частини, добір практичних завдань і загальна ефективність матеріалу в освітньому процесі.

Визначення цілей навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» здійснюється з урахуванням змісту навчальної програми з технологій для 10 – 11 класів (рівень стандарту). Чинна навчальна програма з технологій для 10 – 11 класів (рівень стандарту) має модульну структуру та передбачає реалізацію освітнього процесу на засадах проєктно-технологічної діяльності учнів. Програма складається з десяти обов'язково-вибіркових навчальних модулів, з яких заклад освіти обирає три для вивчення протягом двох років. Кожен модуль є логічно завершеним творчим проєктом і включає очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів, алгоритм проєктної діяльності та орієнтовний перелік виробів [10].

Аналіз змісту програми засвідчив, що найбільш доцільним для використання навчального посібника «Декорування виробів у техніці

декупаж» є навчальний модуль «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва». Зміст цього модуля спрямований на ознайомлення учнів з основними техніками створення та оздоблення виробів декоративно-ужиткового мистецтва, а також з історією їх виникнення, особливостями використання кольору, символіки й матеріалів. Практична складова передбачає добір необхідних матеріалів та інструментів, дотримання послідовності виготовлення виробу, виконання основних технологічних операцій і розрахунок вартості готової роботи. Такий зміст навчання повністю відповідає особливостям техніки декупаж, яка застосовується для декоративного оздоблення виробів із різних матеріалів, зокрема деревини, скла, кераміки, металу, тканини та картону. Хоча серед орієнтовного переліку творчих проєктів модуля не зазначено виробу виконані в техніці декупаж, аналіз переліку дозволяє зробити висновок, що дана техніка може бути інтегрована, як сучасний різновид декоративного оздоблення виробів, поряд з аплікацією, розписом, різьбленням, вишивкою та іншими техніками декоративно-ужиткового мистецтва. Таким чином, використання навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» не суперечить змісту програми, а розширює варіативність технологій декоративного оздоблення виробів, доступних для опанування учнями старших класів на уроках технологій [10].

Крім того, можливості використання навчального посібника простежуються і в межах навчального модуля «Дизайн предметів інтер'єру». У цьому модулі значна увага приділяється художньому конструюванню, композиції, кольорознавству, добору матеріалів і технологій виготовлення та оздоблення предметів інтер'єрного призначення. Орієнтовні теми проєктів, зокрема декоративні вази, панно, годинники, рамки для фото, сувеніри, створюють широкі можливості для застосування техніки декупаж як ефективного способу декоративного оформлення виробів.

Аналіз змісту навчальної програми з технологій для 10 – 11 класів (рівень стандарту) також засвідчує доцільність використання навчального

посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» у межах навчального модуля «Дизайн сучасного одягу». Зазначений модуль орієнтований на формування в учнів уявлень про сучасні тенденції в дизайні одягу, особливості художнього проектування, добір матеріалів, кольорових рішень та способів декоративного оздоблення виробів. У процесі реалізації модуля передбачено виготовлення або моделювання елементів одягу та аксесуарів, а також використання різноманітних технік декорування текстильних поверхонь. Техніка декупаж, адаптована для роботи з тканиною, може застосовуватися як один із сучасних способів художнього оздоблення одягу, текстильних аксесуарів (сумок, елементів сценічного, або дизайнерського одягу), що відповідає змістовим і діяльнісним компонентам модуля [10].

Отже, результати аналізу змісту навчальної програми з технологій для 10 – 11 класів (рівень стандарту) дають підстави стверджувати, що навчальний посібник «Декорування виробів у техніці декупаж» може бути інтегрований у кілька навчальних модулів, зокрема «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва», «Дизайн предметів інтер'єру», а також «Дизайн сучасного одягу».

У контексті навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» результати навчання охоплюватимуть такі компоненти як знання, вміння та навички. Знання включає поняття техніки декупаж, типологію виробів які оздоблюються в техніці декупаж, технологію виконання техніки декупаж. В свою чергу уміння, які формуються під час опанування техніки декупаж, охоплюють увесь процес роботи з виробом від підготовчих дій — ґрунтування, шліфування та фарбування поверхні — до творчого етапу, що передбачає наклеювання мотивів, створення композиції та використання декоративних ефектів, таких як патинування, кракелюр чи тонування. Завершальним кроком є фінішне покриття, яке забезпечує виробу охайний вигляд і довговічність. Поступово ці уміння переходять у стійкі навички, учні опановують автоматизоване виконання окремих прийомів, наприклад рівномірне нанесення лаку, відпрацьовують акуратне вирізання мотивів і

привчаються дотримуватися чіткої послідовності технологічних етапів, що дозволяє впевнено й якісно виконувати декорування виробів [11].

Таким чином, результати навчання виступають ключовим інструментом для побудови змісту навчального посібника та подальшого структурування навчального матеріалу [11]. Вони дозволяють визначити логічну послідовність тем, підібрати практичні завдання, забезпечити ефективність освітнього процесу та підвищити рівень сформованості технологічних умінь учнів.

Виділення рівнів сформованості практичних умінь з техніки декупаж є важливою складовою процесу навчання, оскільки дозволяє визначити ступінь готовності учнів до виконання творчо-практичних завдань на уроках технологій. Для учнів старших класів, залежно від рівня сформованості умінь, можна говорити про три основні етапи розвитку технологічних навичок [11].

Перший рівень – з опорою на джерело інформації (ОДІ). На цьому етапі учні виконують практичні завдання з декупажу, спираючись на чіткі інструкції вчителя технологій, використовують підготовлені матеріали та навчальні посібники. Вони повторюють базові операції – підготовку поверхні, вирізання мотивів, наклеювання, нанесення лаку – під безпосереднім контролем вчителя. Така робота забезпечує розуміння основ техніки та формування початкових, практичних навичок.

Другий рівень – самостійно (С). Учні старших класів виконують завдання з декупажу без інструкцій та підказок вчителя. Вони самі добирають матеріали, обирають техніку декорування, планують послідовність роботи, творчо підходять до оформлення виробу. Він демонструє більшу впевненість і самостійність у виконанні роботи.

Третій рівень – самостійно в автоматичному режимі (СА). На цьому етапі учень демонструє найвищий ступінь володіння технікою декупажу. Основні операції – від підготовки поверхні і роботи з мотивами до тонування та нанесення лаку – виконуються легко, швидко і без зайвих роздумів. Багато

рухів переходять у розряд автоматизованих, тобто таких, що здійснюються майже інтуїтивно, завдяки багаторазовому відпрацюванню [9].

Кожен із рівнів сформованості практичних умінь має важливе значення у навчанні учнів старших класів, адже дозволяє поступово перейти від простих завдань до більш складних.

У таблиці 1.1 представлено перелік цілей вивчення техніки декупаж, рівень їх сформованості, дидактичні завдання, що сприяють формуванню визначених цілей навчання.

Таблиця 1.1 – Результати навчання за навчальним посібником «Декорування виробів у техніці декупаж»

Дидактична ціль Уміти:	Бажаний рівень сформованості дій	Дидактичні навчальні задачі Знати:
1	2	3
Пояснювати сутність техніки декупаж	С	– поняття «декупаж»; – історія виникнення техніки та особливості її розвитку.
Характеризувати інструменти, матеріали та пристосування для декупажу	С	– види інструментів, матеріалів та пристосувань, які використовуються в техніці декупаж (види клеїв, лаків, серветок, карт, фарб тощо); – призначення та особливості застосування інструментів та матеріалів для декупажу

Кінець таблиці 1.1

1	2	3
Дотримуватися правил безпеки під час виконання робіт	С	– вимоги техніки безпеки та санітарно-гігієнічні норми при роботі з фарбами, лаками, клеями
Характеризувати стилі декупажу	С	– стилі декупажу (прованс, етнічний, вікторіанський, шеббі-шик та симпл-сіті тощо); – ознаки стилів.
Характеризувати базові декоративні ефекти декупажу та виконувати оздоблення виробів з їх використанням	СА	– види декоративних ефектів декупажу; – технічні прийоми, за допомогою яких виконуються декоративні ефекти.
Характеризувати види декупажу та декорувати вироби у цій техніці	СА	– види декупажу; – властивості поверхонь і вимоги до їх підготовки; – технологія оздоблення виробу у різних техніках декупажу.

Таким чином, використання навчального посібника «Декорування виробів в техніці декупаж» на уроках технологій має допомогти сформувати в учнів старших класів уміння характеризувати інструменти, матеріали та засоби для декупажу, дотримуватися правил безпеки під час виконання робіт, виконувати та характеризувати види декупажу використовуючи декоративні ефекти. Відповідно наповнення змісту навчального посібника має містити інформацію: про види, призначення та особливості застосування інструментів, матеріалів та засобів, які використовуються в техніці декупаж; відповідно до вимог техніки безпеки та санітарно-гігієнічні норми при роботі з фарбами, лаками, клеями; класифікацію основ (дерево, скло, кераміка, тканина тощо); про властивості поверхонь і вимоги до їх підготовки; щодо всіх видів та декоративних ефектів декупажу та прийоми їх виконання.

1.2 Компонування інформаційного поля та формування дидактичних одиниць навчального матеріалу «Декорування виробів в техніці декупаж»

Навчальний посібник «Декорування виробів у техніці декупаж» розроблено з метою системного викладу знань про одну з найбільш популярних технік декоративно-ужиткового мистецтва «Декупаж». Його інформаційне поле має не лише познайомити учнів з основами техніки декупажу, а й сформувати практичні навички та естетичне розуміння принципів оформлення виробів у різних художніх стилях. Враховуючи потреби загальної середньої освіти, інформаційне наповнення навчального посібника базується на поєднанні теоретичного змісту з практичним матеріалом, що сприяє підготовці учнів до творчого процесу [9].

У процесі проектування навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» було враховано загальнодидактичні принципи [7], що є універсальними для всіх навчальних предметів. Які в свою чергу забезпечують відповідність змісту навчального посібника сучасним педагогічним вимогам та підвищенню ефективності навчального процесу.

Одним із базових принципів є принцип науковості, що передбачає використання перевіреної інформації з історії, теорії та практики техніки декупажу. Взяті за основу тільки достовірні джерела, усі поняття, класифікації, технологічні процеси, приклади стилів і технік та сучасні дизайнерські практики подані в навчальному посібнику «Декорування виробів у техніці декупаж». Це допомагає учням чітко зрозуміти логіку розвитку техніки, її реальну художню цінність та застосування [7].

Принцип наочності реалізовано через велику кількість ілюстрацій, фото готових виробів, схем виконання технік. Це сприяє кращому сприйняттю інформації, а також допомагає учням візуалізувати результати, яких вони можуть досягти в процесі навчання. Для техніки декупаж, яка тісно пов'язана

з образотворчим та прикладним мистецтвом, використання наочних матеріалів є дуже важливим [7].

Принцип систематичності і послідовності полягає в організації навчального матеріалу за логікою від простого до складного: від визначення понять і історичного контексту – до опанування технік, створення композицій, роботи з конкретними матеріалами. Таке структурування дозволяє учням поступово занурюватись в техніку декупаж, закріплюючи знання на кожному етапі [7].

Важливим є принцип єдності теорії та практики. Усі теоретичні знання, що подані у навчальному посібнику «Декорування виробів у техніці декупаж», обов'язково супроводжуються практичними завданнями, вправами або проєктами, які дозволяють закріпити матеріал через дію. Це дає змогу учням побачити практичну цінність вивченого, підвищує мотивацію до навчання та дозволяє набути реальних навичок для подальшої творчої діяльності або професійної підготовки [7].

Принцип доступності реалізується через адаптацію змісту до віку враховано рівень попередньої підготовки учнів у галузі декоративного мистецтва учнів старших класів. Навчальний посібник «Декорування виробів у техніці декупаж», написаний зрозумілою мовою, з поясненням складних термінів, поступовим введенням нових понять і послідовною побудовою логіки подачі матеріалу [7].

Принцип міцності знань, умінь та навичок реалізовано для того, щоб учні не просто прочитали матеріал навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж», а ґрунтовно його засвоїли. Ми досягаємо цього завдяки тому, що ключові поняття та технологічні прийоми повторюються в різних контекстах, що сприяє кращому запам'ятовуванню. Учні виконують різноманітні завдання, спрямовані на закріплення матеріалу, регулярно практикують техніку декупажу, беруть участь у взаємооцінюванні та створюють власні унікальні авторські роботи. Такий підхід забезпечує не лише

теоретичне розуміння, а й впевненість у власних практичних навичках декорування та стійкість результатів навчання.

Принцип емоційності і гуманізації навчання особливо важливий у роботі з художніми техніками. Створення позитивного емоційного тла, підкреслення індивідуальності кожного учня, заохочення творчого підходу та підтримка самовираження — усе це сприяє зануренню у навчальний процес. Емоційна залученість сприяє не лише кращому засвоєнню інформації, але й формуванню позитивного ставлення до навчання [7].

Принцип взаємозв'язку змісту, завдань, форм і методів навчання реалізовано через інтеграцію різних форм активності: теоретичне вивчення техніки декупаж, виконання практичних завдань, індивідуальні проєкти, групові обговорення, майстер-класи [7]. Усі ці форми органічно пов'язані між собою, спрямовані на досягнення поставлених навчальних цілей і дають змогу кожному учню розкрити свій потенціал.

Ці принципи лежать в основі створення продуманих навчальних програм і матеріалів з технологій для старших класів. Вони допомагають організувати навчальний процес так, щоб він відповідав сучасним вимогам, був практичним, зрозумілим і корисним для учнів.

Таким чином, дидактичні принципи є важливими під час проєктування навчального посібника так як вони були закладені в основу формування дидактичних одиниць та висвітлення їхнього змісту.

Добір навчального матеріалу для навчального посібника «Декорування виробів в техніці декупаж» був здійснений відповідно до дидактичних завдань, які було визначені у попередньому розділі. Першим кроком було сформовано інформаційне поле – це відібраний матеріал з техніки декупажу з підручників, навчальних посібників та інших джерел інформації, що буде представлено у навчальному посібнику «Декорування виробів в техніці декупаж». Було важливо обрати матеріал, який не тільки інформує, а й надихає, викликає інтерес до творчості та спонукає до діяльності.

Другим кроком здійснено структурний аналіз обраного матеріалу про декупаж. Це дозволило нам відділити основну інформацію від другорядної та впорядкувати її. У результаті аналізу весь матеріал був розділений на окремі структурні компоненти: теоретичні основи (історія, стилі, матеріали), головну та другорядну інформацію (застосування різних технік), а також практичні висновки й узагальнення (поради для роботи). Такий підхід забезпечив ефективне компонування навчального матеріалу та його зручне використання в освітньому процесі, що сприяє кращому засвоєнню учнями знань і практичних умінь із техніки декупажу [7].

Третім кроком ми проводимо поділ сформованого інформаційного поля на дидактичні одиниці – самостійні, логічно завершені фрагменти інформації, кожен із яких розкриває певний аспект теми декупажу. Кожна така одиниця містить усі необхідні складові для цілісного засвоєння теми: теоретичні відомості, наочні приклади, а також завдання для формування практичних вмінь і навичок. Розташування цих блоків є послідовним і логічним: матеріал організовано так, щоб забезпечити плавний перехід від базових понять до більш складних технік.

З метою формування інформаційного поля навчального посібника «Декорування виробів в техніці декупаж» проводився порівняльний аналіз кількох навчальних видань з декоративно-ужиткового мистецтва, зокрема з техніки декупажу. У процесі аналізу розглядалися вимоги стандарту, навчальна програма, навчальний посібник, а також добирається необхідна інформація з наукових публікацій і навчально-методичної літератури. Це дає змогу сформулювати основний зміст навчального матеріалу та визначити його структурні компоненти.

Під час структурного аналізу основна увага приділялася відокремленню головного матеріалу від другорядного, а також упорядкуванню змісту за такими компонентами, як теоретичні відомості, основні й допоміжні факти, узагальнення, висновки та ціннісні орієнтири.

Функціональний аналіз, у свою чергу, дає можливість передбачити очікувані результати навчання, визначити освітні, виховні й розвивальні цілі занять, а також обґрунтовано підібрати методи й засоби навчальної роботи.

Показники якості і коефіцієнти значущості для подальшого розрахунку оцінки літературних джерел наведені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Показники якості навчальних джерел

№ з/п	Найменування показника	Коефіцієнт значущості Кі
1	2	3
1 Наявність діагностично висунутої мети		
1.1.	Перелік освітніх програм (модулів), для яких призначено підручник (навчальний посібник)	1
1.2	Перелік рівнів засвоєння матеріалу, що вивчається	1
1.3	Наявність структури	1
1.4	Наявність методичних рекомендацій щодо виконання практичних робіт	1
2 Дидактична обробка змісту		
2.1	Повнота відображення матеріалу, який вивчається	5
2.2	Наявність та відображення логічної структури навчального матеріалу	4
2.3	Послідовність та логічність	3
2.4	Відображення сучасних тенденцій та технік декорування	3
2.5	Зв'язок теоретичного матеріалу з практичними прикладами	4
2.6	Відповідність визначень і термінів	3
2.7	Рівномірність розподілу навчального матеріалу	3
2.8	Наочність	3
2.9	Доступність викладу	5

Кінець таблиці 1.2

1	2	3
3 Дидактичні принципи та організація структури підручника		
3.1	Наявність питань для самоперевірки під кожним розділом	1
3.2	Наявність завдань для самостійного розв'язання	1
3.4	Наявність тестів для самоперевірки	1

Загальна сума балів для кожного підручника (навчального посібника) визначалась за такою формулою:

$$N_{ig} = K_i \cdot P_{ig}, \quad (1.1)$$

де K_i – коефіцієнт значущості i -го показника якості в g -му підручнику (навчальному посібнику);

P_{ig} – оцінка реалізації i -го показника якості в g -му підручнику (навчальному посібнику), порівняльний аналіз підручників (навчальних посібників) за кожним показником виконується по п'ятибальній шкалі;

N – кількість показників.

Під час проєктування нами навчального посібника «Декорування виробів в техніці декупаж» було здійснено відбір та аналіз 4-х джерел інформації, які найбільш повно розкривали тему декорування виробів в техніці декупаж:

1. Бойчук М. В. Декоративно-ужиткове мистецтво: історія, техніки, стилі. – Львів: Світ, 2018. – 280 с. [12].

2. Яковенко Н. О. Техніки декоративного оздоблення виробів. Харків: Основа, 2021 – 128 с. [13].

3. Ярошевич О. В. Декупаж : навчальний посібник. – Київ: Видавничий дім «Слово», 2018. – 120 с. [14].

У таблиці 1.3 наведено розрахунки для обраних літературних джерел.

Таблиця 1.3 – Оцінювання якості навчальних джерел

№ з/п	Найменування показника	Підручник 1			Підручник 2			Підручник 3		
		Ki	Pig	Nig = Ki·Pig	Ki	Pig	Nig = Ki·Pig	Ki	Pig	Nig = Ki·Pig
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1 Наявність діагностично висунутої мети										
1	Перелік освітніх програм (модулів), для яких призначено підручник (навчальний посібник)	1	5	5	1	3	3	1	4	4
2	Перелік рівнів засвоєння матеріалу, що вивчається	1	1	1	1	1	1	1	1	1
3	Наявність структури	1	5	5	1	4	4	1	5	5
4	Наявність рекомендацій по його використанню	1	0	0	1	0	0	1	0	0
	ΣI			11			8			10
2 Дидактична обробка змісту										
5	Повнота відображення матеріалу, який вивчається	3	5	15	3	4	12	3	4	12
6	Наявність та відображення логічної структури навчального матеріалу	3	5	15	3	4	12	3	5	15

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
7	Послідовність та логічність	3	5	15	3	3	9	3	5	15
8	Відображення сучасних тенденцій та технік декорування	3	3	9	3	4	12	3	5	15
9	Зв'язок теоретичного матеріалу з практичними прикладами	3	0	0	3	0	0	3	2	6
10	Відповідність визначень і термінів	2	3	6	2	2	4	2	5	10
11	Рівномірність розподілу навчального матеріалу	2	3	6	2	1	2	2	5	10
12	Наочність	2	2	4	2	2	4	2	4	8
13	Доступність викладу	3	3	9	3	2	6	3	5	15
	ΣП			79			61			106
3 Дидактичні принцип та організація структури підручника										
14	Наявність питань для самоперевірки під кожним розділом	3	0	0	3	0	0	3	5	15
15	Наявність завдань для самостійного розв'язання	3	0	0	3	0	0	3	0	0

Кінець таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
16	Наявність тестів для самоперевірки	3	0	0	3	0	0	3	0	0
	ΣΠ			0			0			15
	Σзаг			90			69			131

В результаті аналізу літературних джерел [12, 13, 14], виокремлено перелік дидактичних одиниць, які структурують зміст навчального посібника «Декорування виробів в техніці декупаж»:

ДО1. Декупаж – техніка декорування предметів.

ДО2. Історія виникнення та розвитку техніки декупажу.

ДО3. Матеріали для декупажу.

ДО4. Інструменти для декупажу.

ДО5. Правила техніки безпеки та санітарно-гігієнічні вимоги під час роботи над виробами, декорованими у техніці декупаж.

ДО6. Базові декоративні ефекти в техніці декупажу.

ДО7. Класичний (прямий) декупаж.

ДО8. Зворотній декупаж.

ДО9. Художній декупаж.

ДО10. Декопатч.

ДО11. Об'ємний декупаж.

Зміст дидактичних одиниць подано у таблиці А.1 додатку А.

Таким чином, проведено аналіз та компонування інформаційного поля для навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» та формування дидактичних одиниць навчального матеріалу. Кожна з дидактичних одиниць забезпечує цілісне розкриття певної теми, а їх послідовне вивчення формує повну картину техніки декупажу. Наступним етапом є структурування матеріалу основного тексту посібника, що передбачає визначення логічної послідовності подання інформації.

1.3 Побудова структурно-сміслової моделі та визначення логічної послідовності викладу навчального матеріалу

Щоб інформаційне поле, сформоване у підрозділі 1.2 і розподілене на окремі дидактичні одиниці, могло перетворитися на повноцінний текст навчального посібника, необхідно провести його структурування. У дидактиці та методиці цей процес розуміють як впорядкування змістових елементів – понять, принципів, законів, способів дії та засобів їх передавання учням – у логічну систему. Під час такого впорядкування встановлюються взаємозв'язки між складовими матеріалу. Особливу увагу при цьому приділяють послідовності навчання, науковій обґрунтованості подання інформації [16].

Структурування допомагає вибудувати навчальний матеріал так, щоб він був зрозумілим і послідовним, а всі його частини логічно доповнювали одна одну. Завдяки цьому учням легше стежити за викладом і засвоювати нові знання. Матеріал подається від основних, більш загальних понять до конкретних і спеціалізованих відомостей, що дає можливість плавно перейти від теорії до виконання практичних завдань.

У результаті такої роботи зміст посібника набуває чіткої, зручної для використання структури, що сприяє ефективному навчанню та досягненню запланованих освітніх результатів.

Суть структурування полягає в тому, щоб встановити логічні зв'язки між окремими компонентами змісту навчального посібника та розмістити матеріал у такому порядку, який відповідає цим взаємозв'язкам. Коли матеріал впорядкований відповідно до смислових зв'язків, формується зрозуміла й послідовна структура, що відображає основні етапи навчання та допомагає учням краще сприймати нову інформацію. У результаті текст навчального посібника стає більш доступним і зручним для роботи.

Під час структурування важливо окреслити основні параграфи та визначити черговість їх вивчення відповідно до логічних зв'язків між

розділами та підрозділами [15]. Матеріал вибудовується не лише за принципом «від простого до складного», а й передбачає поєднання теоретичних положень із практичними завданнями, прикладами та вправами. Такий підхід підтримує розвиток практичних умінь, дозволяє застосовувати знання в реальних ситуаціях і стимулює творче мислення учнів.

У процесі проектування навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» особливе значення набуває процес структурування навчального змісту. Для цього доречно використати структурно-сміслову модель змісту, побудовану за графоаналітичним методом. Такий підхід дозволяє перетворити текстовий матеріал на зрозумілу візуальну схему у вигляді графа. На ньому чітко видно, як окремі теми та дидактичні одиниці пов'язані між собою, які знання є базовими, а які – похідними, та як вони вибудовуються у цілісну логічну систему. Саме аналіз такої структурної схеми допомагає упорядкувати зміст посібника, зробити його логічним, послідовним і максимально зручним для засвоєння [17].

Щоб створити структурно-сміслову модель основного тексту навчального посібника, спочатку потрібно з'ясувати, як пов'язані між собою окремі дидактичні одиниці. Для цього найзручніше користуватися графічною схемою у вигляді графа (див. рисунок 1.1), де кожне поняття позначене кружечком із номером, а зв'язки між ними показані стрілками.

Побудова такого графа ґрунтується на тому, як логічно має вивчатися матеріал. Під час аналізу ставлять просте, але важливе запитання: чи можна перейти до наступної дидактичної одиниці без попередньої? Наприклад, чи залежить ДО2 від ДО1? Якщо відповідь «так», то між ними проводять стрілку – вона показує, що зміст ДО1 потрібно засвоїти раніше, бо він є основою для розуміння матеріалу в ДО2.

Аналіз побудованого графа є важливою частиною роботи над структурно-сміською моделлю навчального тексту. Він дозволяє переконатися, що модель складена правильно та логічно, а також допомагає

уникнути небажаних ситуацій, зокрема появи замкнутого контуру та автономних вершин.

Однією з типових проблем, що можуть виникати у графі, замкнений контур. Це ситуація, коли кілька дидактичних одиниць опиняються у взаємній залежності: кожна наступна потребує попередньої, а попередня – наступної. У результаті утворюється своєрідне «коло», в якому неможливо визначити стартову точку вивчення матеріалу. Подібні структури ускладнюють вибір логічної послідовності та негативно впливають на розуміння навчальної інформації учнями [17].

В свою чергу автономні вершини – це ізольовані дидактичні одиниці, тобто такі, що не мають змістових зв'язків з іншими дидактичними одиницями. Подібні “одиниці-острови” часто свідчать або про надмірне розширення теми, або про невдале формування концептуальної структури посібника. Якщо елемент не інтегрується в загальну систему, виникає питання щодо його доцільності й педагогічної цінності [17; 8].

Таким чином, опрацювання структури графа взаємозв'язків виступає інструментом, що дає змогу зробити навчальний посібник більш логічно впорядкованим, змістово обґрунтованим і методично цілісним, що є особливо важливим у контексті вивчення технологічних дисциплін та декоративно-ужиткових технік, зокрема декупажу.

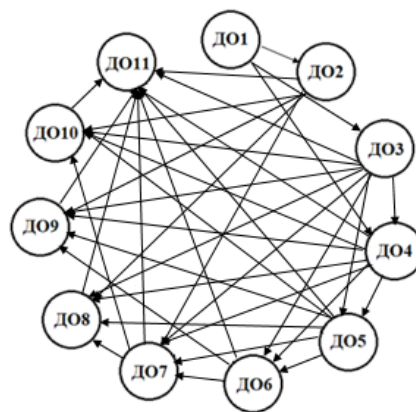

Рисунок 1.1 – Граф взаємозв'язків між дидактичними одиницями

Проведений аналіз створеного графа взаємозв'язків між 11 дидактичними одиницями показав, що автономні вершини та замкнені

контури відсутні, що означає, що структура навчального матеріалу вибудована логічно й не містить помилок.

Наступним кроком є побудова матриці зв'язків, яка показує, як пов'язані між собою 11 дидактичних одиниць. Завдяки такій матриці легко побачити, які з них виконують роль основи, а які вивчаються після них. У нашому випадку матриця має розмірність 11 на 11 елементів, де кожний елемент показує наявність або відсутність зв'язку між дидактичними одиницями [19].

Заповнення матриці зв'язків є важливим етапом, адже саме вона дає можливість визначити, які зв'язки існують між дидактичними одиницями та скільки їх. По суті, цей етап передбачає перенесення інформації з графа взаємозв'язків у матрицю (див. таблицю 1.4), що дозволяє чітко й наочно показати, як саме взаємодіють між собою елементи навчального матеріалу.

Порядок заповнення матриці зв'язків подано нижче [19].

1 Перенесення зв'язків у матрицю. Усі взаємозв'язки, що існують між дидактичними елементами на графі, переносяться у відповідні клітинки у таблицю матриці.

2 Підрахунок сум в матриці. Після того, як матриця зв'язків між дидактичними одиницями заповнена, потрібно підрахувати суми у кожному рядку і стовпці. Сума у рядку – це кількість вихідних зв'язків, а сума у стовпці – це кількість вхідних зв'язків.

3 Створення векторів W_a та W_b . Вектор W_a (рядок): кожна сума у рядку матриці вписується в стовпчик праворуч, створюючи вектор, він відображає вихідні взаємозв'язки для кожної одиниці. Вектор W_b (стовпець): кожна сума в стовпчику матриці створює вектор, що показує вхідні взаємозв'язки для кожної одиниці [19].

Таблиця 1.4 – Матриця зв'язків між дидактичними одиницями навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж»

ДО	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	W_b
----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	-------

1		1	1	1								3
2							1	1	1	1	1	5
3				1	1	1	1	1	1	1	1	8
4					1	1	1	1	1	1	1	7
5						1	1	1	1	1	1	6
6							1		1		1	3
7								1		1	1	3
8											1	1
9											1	1
10											1	1
11												0
Wa0	0	1	1	2	2	3	5	5	5	5	9	Шаp 0
Wa1		0	1	1	2	3	5	5	5	5	9	Шаp 1
Wa2			0	0	1	2	3	3	3	3	4	Шаp 2
Wa3					0	1	2	2	2	2	3	Шаp 3
Wa4						0	1	1	1	1	2	Шаp 4
Wa5							0	0	0	0	1	Шаp 5
Wa6											0	Шаp 6

Далі здійснюємо розкладання вектора W_a на шари. Кожен шар матриці формує відповідний вектор $V(p)$, де p – позначає номер шару. Вектор $V(0)=(DO1)$ виступає нульовим шаром. До елементів вектора включаються поняття з індексами, відповідними номерам тих стовпців матриці, які містять нульові елементи вектора W_{a0} .

Перший шар будується за формулою:

$$W_{a1} = W_{a0} - W_{b1} \quad (1.2)$$

де W_{a1} – допоміжний вектор для побудови першого шару,

W_{b1} – вектор, який дорівнює першому рядку матриці зв'язків (номери рядків відповідають номерам нульових елементів матриці вектора W_a).

Для побудови наступних шарів використовуємо формули:

$$W_{a2} = W_{a1} - W_{b2} \quad (1.3)$$

$$W_{a3} = W_{a2} - W_{b3} - W_{b4} \quad (1.4)$$

$$W_{a4} = W_{a3} - W_{b5} \quad (1.5)$$

$$W_{a5} = W_{a4} - W_{b6} \quad (1.6)$$

$$W_{a6} = W_{a5} - W_{b7} - W_{b8} - W_{b9} - W_{b10} \quad (1.7)$$

В результаті ми розбили всю множину дидактичних одиниць навчального матеріалу на 6 шарів:

Шар 0: $V(0) = (DO1)$;

Шар 1: $V(1) = (DO2)$;

Шар 2: $V(2) = (ДО3, ДО4)$;

Шар 3: $V(3) = (ДО5)$;

Шар 4 $V(4) = (ДО6)$;

Шар 5 $V(5) = (ДО7, ДО8, ДО9, ДО10)$;

Шар 6 $V(6) = (ДО11)$.

Наступним кроком у структурованні навчального матеріалу для посібника «Декорування виробів в техніці декупаж» є створення структурно-сислової моделі у форматі шарово-паралельної структури (див. рисунок 1.2).

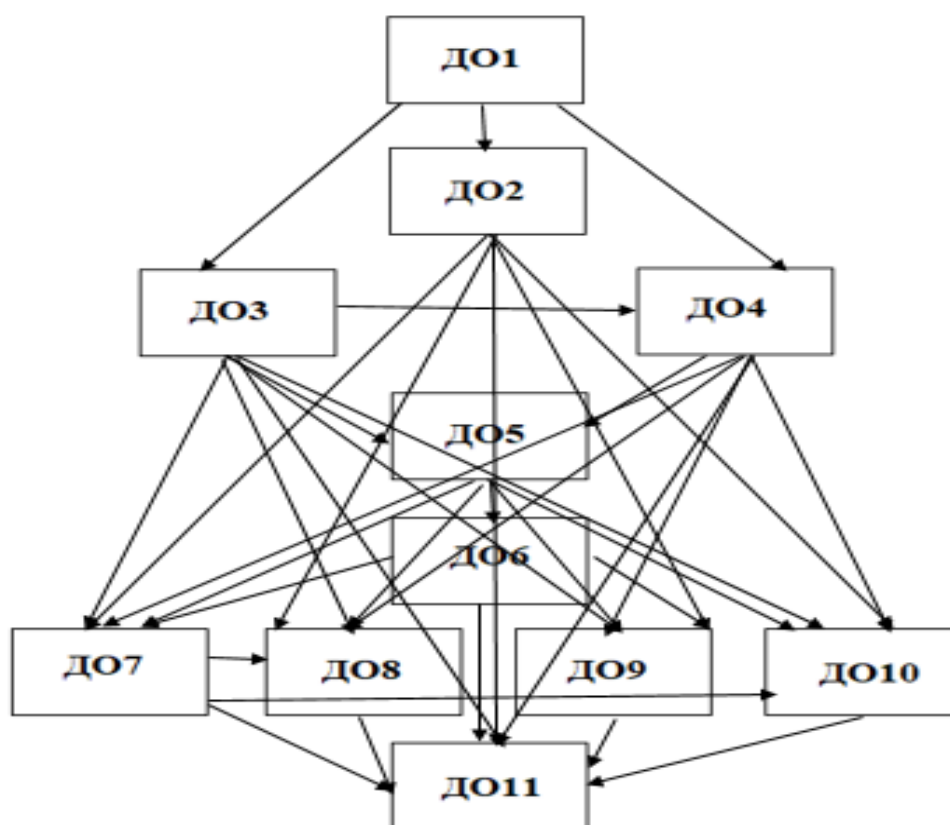

Рисунок 1.2 – Структурно-сислова модель навчального матеріалу посібника «Декорування виробів у техніці декупаж»

Така модель відображає розміщення дидактичних одиниць за визначеними раніше шарами та показує їхні взаємозв'язки за допомогою стрілок. Кожен шар у моделі репрезентує певний рівень змісту, де елементи впорядковані таким чином, щоб продемонструвати логічні й функціональні зв'язки між ними. Стрілки між елементами показують, як одні навчальні одиниці слугують основою для розуміння інших, підкреслюючи послідовність та взаємодію складових матеріалу. Це створює цілісне уявлення про структуру змісту та оптимальний порядок його вивчення. Побудова такої моделі допомагає учням старших класів краще орієнтуватися у навчальному матеріалі, виділити ключові компоненти та підготуватися до подальшого вивчення на основі логічно вибудованої послідовності.

Завершальним кроком структурування є аналіз отриманої структурно-сміслової моделі, з метою визначення найбільш раціональної логічної послідовності викладу дидактичних одиниць у навчальному посібнику «Декорування виробів у техніці декупаж». На цьому етапі аналізуються всі можливі напрямки зв'язків між елементами, позначені стрілками, починаючи з верхнього – «нульового шару» та рухаючись униз по всій моделі. Основним завданням є визначення такої траєкторії вивчення, яка забезпечить повне та послідовне опанування матеріалу з урахуванням усіх встановлених взаємозв'язків між елементами.

У результаті аналізу була визначена найбільш оптимальна послідовність викладу матеріалу навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» (див. рисунок 1.3)

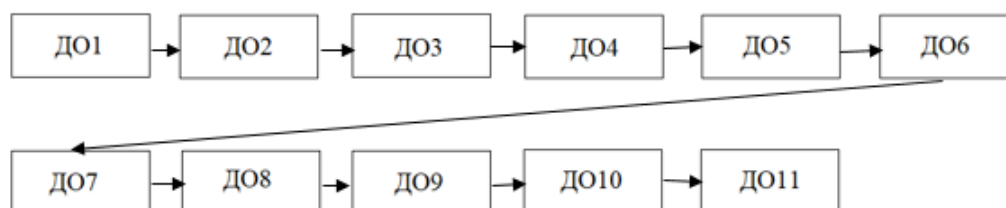

Рисунок 1.3 – Послідовність оптимального викладу змісту навчального матеріалу

Таким чином, виконане структурування змісту навчального матеріалу за допомогою графо-аналітичного методу дало можливість, спираючись на встановлені взаємозв'язки між дидактичними одиницями, визначити оптимальну послідовність подання матеріалу в навчальному посібнику «Декорування виробів у техніці декупаж». Враховуючи побудовану структурно-логічну модель та отриману послідовність, зміст навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» можна поділити на три теми: «Декупаж, як вид декоративно-прикладного мистецтва», «Необхідне матеріально-технічне забезпечення для декорування предметів у техніці декупажу», Технологія декорування виробів у техніці декупажу.

2 РОЗРОБЛЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ МЕТОДИЧНОГО АПАРАТУ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА

2.1 Визначення структури та укладання змісту навчального посібника

Під час проектування навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» варто орієнтуватися на вимоги до освітніх видань [15, 19, 20]. Матеріал має узгоджуватися з чинними освітніми стандартами, бути змістовним, зрозумілим для учнів, а також сприяти розвитку не лише теоретичних знань, а й практичних навичок.

При укладанні навчальних посібників необхідно враховувати наступне:

- навчальні видання мають відповідати високим науково-методичним стандартам, та містити необхідний довідковий апарат;
- навчальні посібники мають бути написані в доступній формі, навчальний матеріал має бути пов'язаний з практичними завданнями, в книзі повинні прослідковуватись тісні міжпредметні зв'язки. [21].

Під час проектування навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» важливо врахувати сучасні дидактичні підходи, які допомагають учням не лише засвоювати матеріал, а й розвивати власну творчість. Зміст посібника має поєднувати наукову обґрунтованість, методичну логіку, доступність викладу та практичну спрямованість [22].

Методичний апарат посібника охоплює такі складові:

- завдання, спрямовані на формування та розвиток творчого мислення учнів;
- детальні інструкції для виконання практичних робіт;
- перелік матеріалів та інструментів;
- добірку рекомендованої літератури й додаткових ресурсів для поглибленого вивчення теми.

Навчальний посібник логічно поєднує три ключові складові: змістову, методичну та технічну. Кожна з них виконує свою важливу функцію у забезпеченні цілісності та зручності використання матеріалу [23].

Змістова частина містить основний навчальний матеріал, який подано послідовно, доступно та з дотриманням науково-методичних вимог. Саме вона розкриває тему, знайомить із поняттями, техніками та практичними прийомами декупажу.

Методична складова включає пояснення, рекомендації, завдання для самостійної роботи, інструкції до практичних вправ і творчих проєктів. Завдяки цьому учні отримують чіткі орієнтири щодо того, як опанувати матеріал та застосовувати його на практиці.

Технічна частина відповідає за оформлення посібника: ілюстративний матеріал, структурування тексту, таблиці, схеми, QR-коди та інші елементи, що роблять навчання комфортнішим і більш наочним. Саме вона забезпечує зручність сприйняття та сучасність подачі інформації.

Навчальний посібник — різновид навчального видання, що частково чи повністю замінює підручник, або доповнює його у викладі навчального матеріалу з певного предмету. Він не дублює підручник, а зосереджується на тому, щоб допомогти зрозуміти складні процеси, показати їх застосування та забезпечити додатковими поясненнями, яких інколи бракує в основних навчальних виданнях. Завдяки цьому навчальний посібник стає інструментом, що супроводжує людину у навчанні й дозволяє рухатися у власному темпі. [23].

Використання навчальних посібників у процесі навчання має кілька переваг. По-перше, вони структурують матеріал, що дозволяє тим, хто навчається, краще орієнтуватися і слідувати заданій послідовності. По-друге, навчальні посібники пропонують різноманітні типи завдань, які допомагають закріпити та застосувати отримані знання. По-третє, навчальні посібники часто містять додаткові матеріали, такі як приклади, пояснення та рішення, які допомагають учням глибше зрозуміти матеріал. В результаті використання

навчальних посібників сприяє більш ефективному та успішному навчанню [23].

Таким чином, навчальний посібник – це не просто зібрані тексти чи вправи, а продумана система матеріалів, що проходить ретельний відбір, щоб стати зручним та ефективним помічником у процесі навчання [23].

Укладання змісту навчального посібника є творчим і відповідальним завданням. Укладач має не лише врахувати вимоги програми чи стандарти освіти, а й зуміти передати логіку самого предмету чи техніки, виділити ключові поняття, відсіяти другорядні відомості та подати інформацію так, щоб вона була корисною сьогодні й залишалася актуальною в майбутньому. Сучасний навчальний посібник орієнтується на прикладний характер знань: матеріал добирається так, щоб учень мав змогу бачити практичну цінність теми та розуміти її зв'язок із реальними життєвими ситуаціями.

Проектування структури навчального посібника є одним із ключових етапів створення якісного навчально-методичного забезпечення. Від того, наскільки логічно, послідовно й доступно організовано матеріал, залежить ефективність його засвоєння здобувачами освіти та можливість використання посібника у навчальному процесі. Тому під час укладання змісту посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» було дотримано принципів науковості, системності, практичної спрямованості, міжпредметної інтеграції та дидактичної доцільності [23].

Чітка й логічно побудована структура забезпечує не лише доступне засвоєння навчального матеріалу, а й створює умови для розвитку самостійності, практичних навичок, художнього мислення та творчої ініціативи учнів. Такий підхід робить посібник універсальним інструментом для викладача та зручним практичним довідником для здобувача освіти.

Структура навчального посібника вибудовується таким чином, щоб читач міг легко орієнтуватися в матеріалі та самостійно планувати роботу з текстом. Зазвичай вона розпочинається зі змісту, який окреслює логіку розгортання тем і дозволяє швидко знайти потрібний розділ. Така організація

допомагає учням не губитися в інформації, а педагогам – швидко планувати заняття. Після змісту подається передмова, що виконує роль своєрідного путівника. У ньому пояснюється, чому саме обрана тема є важливою, які питання будуть розкриті в основній частині, чому посібник вартий уваги й для якої категорій учнів він призначений. Далі йде основна частина навчального посібника, яка є його «серцевиною». Вона будується так, щоб читач рухався поступово – від базових понять до складніших технологічних, або теоретичних аспектів. Така послідовність дозволяє уникнути інформаційних розривів та перевантаження, водночас сприяє системному засвоєнню знань. У тексті можуть застосовуватися різні способи подачі: пояснення, опис процесів, порівняння, схеми, приклади з практики. Це робить навчання більш усвідомленим і сприяє кращому розумінню теми. Основний теоретичний матеріал, у якому подано:

- поняття про декупаж;
- історію виникнення та розвитку;
- характеристику матеріалів та інструментів;
- види декупажу, стилістичні напрямки тощо.

Матеріал укладати так, щоб забезпечити рівновагу між теорією та практикою, уникаючи перевантаження зайвими деталями. Щоб полегшити сприйняття матеріалу, у роботі широко застосовувати наочність: ілюстрації, таблиці, інструкційні карти. Такий візуальний супровід дає змогу легко опанувати навіть найскладніші етапи декорування та підсилює зацікавленість учнів [24]. Невід’ємним елементом якісного навчального посібника є завдання для відпрацювання матеріалу. Вони не лише допомагають учням перевірити власні знання, а й спонукають до аналізу, творчого пошуку та застосування отриманої інформації на практиці [23].

Далі в навчальному посібнику подаються висновки, узагальнення, рекомендації (ідеї для творчості) для подальшого опанування техніки декупаж та можливості її інтеграції в навчальні проекти. Завершальна частина навчального посібника містить бібліографію, яка розкриває наукове підґрунтя

роботи та допомагає читачам поглиблювати знання через додаткові джерела. Наявність якісно підбраного списку літератури підсилює довіру до видання та підкреслює його академічну цінність. В кінці додатки – схеми, таблиці, фотографії зразків, шаблони та інші матеріали, які розширюють зміст і сприяють його практичному застосуванню.

Структура навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» побудована так, щоб читач поступово опановував увесь необхідний матеріал: від ознайомлення з основами цього виду мистецтва – до практичних технік, правил безпеки та опанування різних видів декорування.

Особливої уваги заслуговує титульний аркуш посібника, адже він виконує низку важливих функцій. Передусім це «обличчя» навчального видання, перша сторінка, з якої починається знайомство читача з матеріалом. Саме титульний аркуш формує перше враження про посібник, його офіційність, авторитетність і відповідність академічним вимогам [23].

На титульному аркуші зазвичай зазначаються:

- назва навчального закладу або організації;
- повна назва навчального посібника;
- місто і рік видання.

Правильно оформлений титульний аркуш забезпечує впізнаваність посібника, засвідчує його наукову чи навчальну цінність і відповідає стандартам оформлення навчально-методичних матеріалів. У навчальному процесі він також виконує ідентифікаційну функцію, дозволяючи віднести посібник до певної дисципліни або освітньої програми.

Зразок оформлення титульного аркуша посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» наведено на рисунку 2.1.

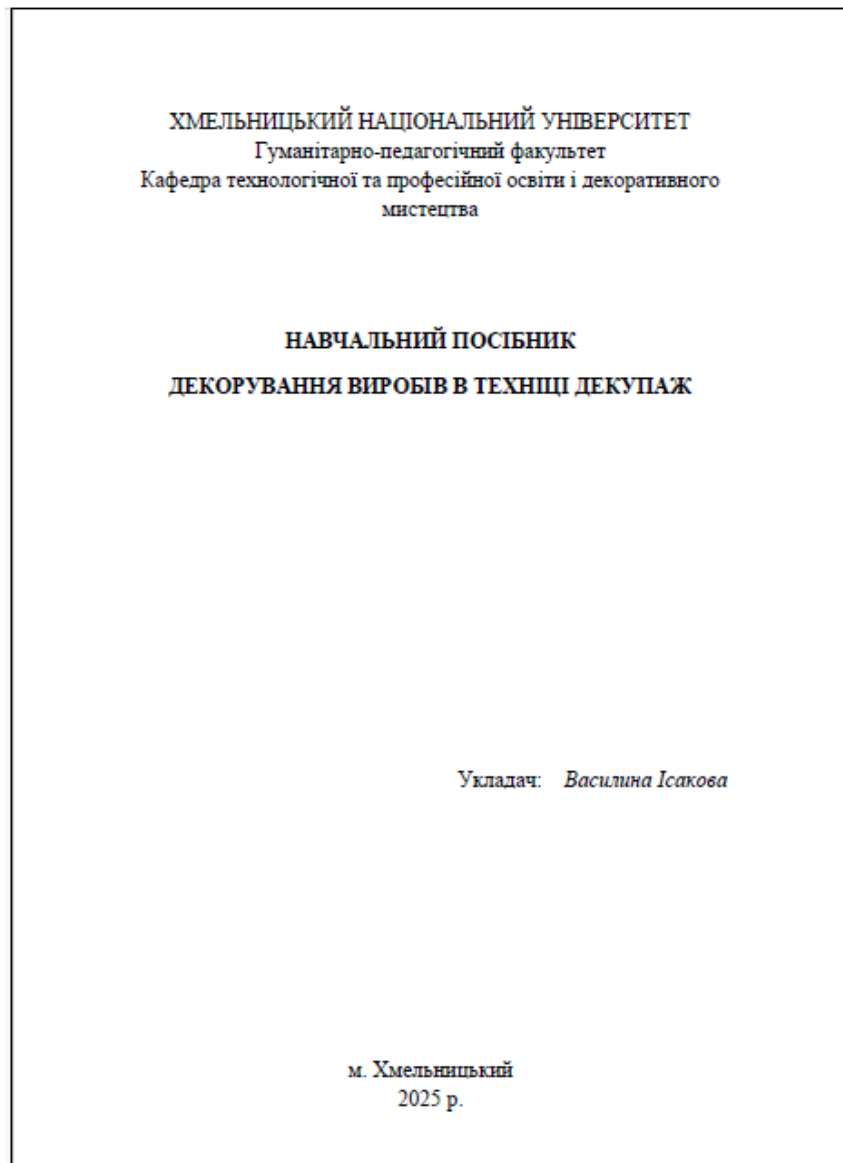

Рисунок 2.1 – Титульна сторінка навчального посібника

Під час оформлення навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» було обрано стиль, який поєднує зручність читання та візуальну привабливість, необхідну для творчої тематики. Основний текст подано шрифтом Times New Roman, звичайним накресленням, розміром 11 пунктів, що забезпечує комфортне сприйняття матеріалу як на друкованих сторінках, так і в електронній версії. Важливі поняття, що мають ключове значення для засвоєння техніки, виділено жирним накресленням, щоб читач міг легко орієнтуватися у термінології та етапах роботи [25].

Для допоміжних пояснень, порад майстра та технічних уточнень використано виокремлені блоки з іншим графічним оформленням — стриманими рамками, світлими підкладками та зміненим шрифтовим стилем. Таке структурування дозволяє не змішувати основний виклад із практичними підказками, залишаючи текст чистим і логічним, але водночас динамічним.

Тон викладу зберігає науково-практичний характер: інформація подається послідовно, у доступній формі, з поясненням нових термінів та їх прив'язкою до реальних дій у процесі декорування. Наприкінці окремих розділів подано контрольні запитання та міні-завдання, які сприяють самоперевірці й допомагають глибше зрозуміти матеріал.

Таке оформлення робить посібник не лише навчальним ресурсом, а й зручним інструментом для творчої роботи, який легко використовувати учням, початківцям і тим, хто прагне вдосконалити свої навички у техніці декупаж.

Анотація, розміщена після титульної сторінки посібника «Декорування виробів у техніці декупаж», виконує інформативну та орієнтовну функції.

Анотація – це коротка характеристика твору чи видання, яка розкриває їх призначення, зміст, форму та інші особливості; стисла характеристика роботи, яка містить тільки перелік основних питань, інформацію про призначення роботи та її цінність. Може бути описовою або рекомендаційною, загальною чи спеціалізованою [20]. У ній стисло викладено призначення видання, окреслено змістові акценти та визначено коло читачів, на яких спрямовано матеріал. Анотація містить узагальнену характеристику тематики посібника, зокрема висвітлення основних понять техніки декупажу, класифікації виробів, різновидів технік та особливостей використання матеріалів і інструментів. Також у ній підкреслено актуальність поєднання традиційних і сучасних методів декоративного оздоблення в освітній та творчій практиці.

Зміст анотації дає змогу читачеві швидко зрозуміти структуру та практичну спрямованість навчального посібника, а також оцінити його значущість для педагогів, учнів старших класів і всіх, хто цікавиться

декоративно-ужитковим мистецтвом. Таким чином, анотація виконує роль короткого змістового орієнтиру й сприяє ефективному сприйняттю подальшого матеріалу видання (див. рисунок 2.2).

Навчальний посібник розроблений з метою систематизації знань про одну з найпоширеніших технік декоративно-ужиткового мистецтва «Декупаж». У виданні висвітлено поняття декупажу, види декупажу. Особливу увагу приділено опису матеріалів, інструментів та специфіки їх використання при виконанні різних прийомів оздоблення.

Навчальний посібник містить інформацію та методичні рекомендації виконання основних технік декупажу. Поданий матеріал орієнтований на поєднання традиційних і сучасних методів декоративного оформлення виробів.

Рекомендовано для учнів старших класів загальноосвітніх шкіл, викладачів трудового навчання та образотворчого мистецтва, а також для всіх, хто прагне опанувати техніку декупажу та застосовувати її у власній творчій діяльності.

2

Рисунок 2.2 – Анотація посібника «Декорування виробів в техніці декупаж»

Важливим компонентом, що відображає структуру навчального посібника є зміст. Зміст – це перелік заголовків рубрик у книзі (навчальному посібнику). Обов'язково заголовки змісту повинні точно повторювати заголовки у тексті [20]. У змісті першою подано передмову, яка окреслює головну мету роботи та значення декупажу як однієї з популярних технік декоративно-ужиткового мистецтва. Далі матеріал структуровано у три теми, кожна з яких має свої підпункти та охоплює окрему частину навчального матеріалу.

Тема 1 зосереджена на понятті декупажу. У підрозділах розглядається історія виникнення й розвитку техніки, пояснюється її сутність та художня

цінність, а також подається інформація про сучасні підходи та тенденції, які впливають на використання декупажу сьогодні.

Тема 2 описує матеріали, що застосовуються у декупажі. Розглядаються різні види паперової продукції (серветки, карти для декупажу), а також клеї, фарби, лаки й додаткові декоративні елементи, які дозволяють урізноманітнювати оформлення виробів. Також описує інструменти та допоміжні пристосування, необхідні для роботи. Тут подано характеристику базових інструментів — пензлів, ножиць, губок та правила догляду за цими інструментами, а також спеціальних матеріалів на кшталт трафаретів чи шліфувальних засобів. Вказані основні правила поводження з інструментами, засобами хімічного складу та санітарно-гігієнічні норми, яких потрібно дотримуватися під час творчого процесу.

Тема 3 знайомить читача з основними видами декупажу. Тут описано класичний (прямий), художній, зворотний, об'ємний декупаж та техніку декопатч. Для кожного виду подано характеристику та принципи виконання. Висвітлює базові декоративні ефекти, які застосовують у процесі декорування. До них належать техніки зістарювання, тінювання, тонування, золочення та створення об'ємних деталей. Пояснення допомагають зрозуміти, як надати виробам унікальності та професійного вигляду.

Таким чином, поділ посібника на розділи й підрозділи забезпечує логічність подання та дозволяє читачеві поступово оволодівати технікою декупажу – від перших кроків до створення складних декоративних виробів. Зміст посібника наведено на рисунку 2.3.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
Тема 1: Декупаж, як вид декоративно-прикладного мистецтва	5
§ 1.1 Декупаж – техніка декорування предметів.....	5
§ 1.2 Історія виникнення та розвитку техніки декупажу.....	10
Тема 2. Необхідне матеріально-технічне забезпечення для декорування предметів у техніці декупажу	16
§ 2.1 Матеріали для декупажу.....	16
§ 2.2 Інструменти для декупажу.....	25
§ 2.3 Правила техніки безпеки та санітарно-гігієнічні вимоги під час роботи над виробами, декорованими у техніці декупаж.....	33
Тема 3 Технологія декорування виробів у техніці декупажу	39
§ 3.1 Базові декоративні ефекти в техніці декупажу.....	39
§ 3.2 Класичний (прямий).....	47
§ 3.3 Зворотній.....	50
§ 3.4 Художній.....	52
§ 3.5 Декопатч.....	54
§ 3.6 Об'ємний.....	57
Глосарій	61
Висновки	63
Список використаних джерел	66
Додаток А Ідеї для творчості старшокласників	69
Додатки Інструкційні карти виробів в техніці декупаж	73

Рисунок 2.3 – Зміст навчального посібника «Декорування виробів в техніці декупаж»

Після сторінки змісту в навчальному посібнику «Декорування виробів у техніці декупаж» подано передмову, яка знайомить учнів зі змістом і призначенням цього навчального матеріалу.

Передмова – це вступний текст на кілька сторінок, розташований на початку видання перед змістом. У ній автор (укладач) зазвичай [21]:

- пояснює мету написання книги,
- описує процес створення,

– ділитися особистими переживаннями, які стали поштовхом до написання,

– звертається до читача з порадою, як краще сприймати текст.

У передмові коротко пояснюється, чому знайомство з технікою декупажу є актуальним для учнів старших класів, які цікавляться декоративно-ужитковим мистецтвом, творчим проєктуванням та сучасними видами художнього оформлення предметів.

Передмова допомагає окреслити теоретичні й практичні питання, що розглядатимуться у навчальному посібнику: від історичних витоків техніки й різновидів матеріалів – до безпечної роботи з інструментами та створення власних декорованих виробів. Окремо підкреслюється, що навчальний матеріал спрямований на розвиток творчості, художнього мислення та практичних умінь, необхідних як для навчання, так і для подальшого застосування у побуті або творчій діяльності.

Важливою функцією передмови є те, що вона допомагає старшокласникам зрозуміти логіку побудови навчального посібника, подає короткий огляд структури та дає можливість підготуватися до вивчення кожного з наступних розділів. Передмова налаштовує читача на роботу з матеріалом і пояснює, які результати та навички він зможе отримати після ознайомлення з навчальним посібником «Декорування виробів в техніці декупаж». Завдяки цьому учні одразу розуміють, що матеріал в навчальному посібнику сприяє набуттю реальних умінь у сфері декоративного оформлення виробів в техніці декупаж, що робить процес навчання більш усвідомленим і мотивованим [27].

Фрагмент передмови до навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» наведено на рисунку 2.4.

ПЕРЕДМОВА

Декупаж — одна з найцікавіших і водночас доступних технік декоративно-ужиткового мистецтва, що полягає в оздобленні різноманітних поверхонь паперовими мотивами. Ця технологія має багатовікову історію та зберігає популярність і сьогодні, адже дозволяє перетворювати звичайні предмети на стильні, естетично привабливі та унікальні вироби. Використовуючи прості матеріали — серветки, папір, клей, фарби й лак — можна створювати оригінальні декоративні панно, шкатулки, тарілки, свічники, предмети інтер'єру та подарунки.

Особливість декупажу полягає у поєднанні простоти технічного виконання з широкими можливостями художнього самовираження. Завдяки різноманіттю матеріалів та прийомів — підфарбовуванню, тінювим переходам, кракелюрам, патинуванню — створюється ефект ручного розпису, об'ємності та фактурності. Опанування цієї техніки сприяє розвитку естетичного смаку, почуття композиції, уважності, дрібної моторики та творчої ініціативи.

Декупаж не лише сприяє розвитку естетичного смаку, але й має значний соціальний та психологічний аспект. У сучасних умовах активного ритму життя і зростаючих стресових навантажень заняття декоративно-ужитковим мистецтвом виступають засобом релаксації, психологічної саморегуляції та самовираження. Цей факт підкреслює важливість систематизації знань про техніку декупажу та створення методичних рекомендацій для ефективного використання її в освітніх, культурних та творчих практиках.

Навчальний посібник «Декорування виробів у техніці декупаж», розроблений для учнів 10–11 класів, має на меті надати старшокласникам структуровані теоретичні знання та практичні

Рисунок 2.4 – Фрагмент передмови навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж»

У навчальному посібнику з декупажу ілюстрації посідають важливе місце, оскільки вони допомагають наочно передати зміст технологічних операцій та особливості роботи з матеріалами. Як зазначають фахівці з поліграфічного оформлення навчальних видань, правильно підібраний візуальний матеріал полегшує сприйняття теоретичних відомостей та сприяє кращому засвоєнню практичних умінь [25]. Тому під час створення посібника особлива увага приділялась відповідності ілюстрацій навчальним цілям та їхній інформативності.

Ілюстрації демонструють зразки виробів у техніці декупаж, та підкреслюють важливі деталі, які неможливо повноцінно описати лише за

допомогою тексту. Такий підхід відповідає загальним рекомендаціям щодо використання ілюстрацій у навчальній літературі, де наголошується, що вони мають доповнювати текст, а не дублювати його зміст [25].

Крім того, ілюстрації сприяють розвитку самостійної роботи учнів, оскільки дозволяють відтворити описані технологічні прийоми без додаткових пояснень педагога. Це особливо важливо для творчих завдань, виконання яких вимагає поступового, зрозумілого та візуально підтриманого процесу. Завдяки цьому ілюстрації у посібнику виконують не лише декоративну, а й навчально-методичну функцію, забезпечуючи ефективне засвоєння матеріалу та формування практичних навичок з техніки декупаж.

У навчальному посібнику «Декорування виробів у техніці декупаж» також застосовано ілюстративні матеріали. До них належать кольорові зображення готових виробів, фото інструментів та матеріалів, покрокові інструкційні картки. Такий підхід забезпечує наочність подання інформації та допомагає учням краще зрозуміти послідовність технологічних операцій.

Приклад оформлення ілюстративного матеріалу наведено на рисунках 2.5 і 2.6.

Рисунок 2.5 – Приклад наведених ілюстрацій в навчальному посібнику «Декорування виробів у техніці декупаж»

Рисунок 3.10 – Скляні баночки декоровані у техніці прямого Декупажу

Рисунок 3.11 – Керамічна тарілка декорована у техніці прямого Декупажу

Рисунок 3.12 – Дерев'яна кухонна дошка декорована у техніці прямого Декупажу

49

Рисунок 2.6 – Фото готових виробів, які наведенні в навчальному посібнику «Декорування виробів у техніці декупаж»

Після опрацювання основного теоретичного матеріалу в посібнику розміщується глосарій, який містить тлумачення ключових понять і термінів, ужитих у навчальному посібнику. Наявність глосарію полегшує сприйняття

навчального матеріалу, забезпечує єдність термінології та сприяє формуванню глибшого розуміння теми (див. рисунок 2.7).

Глосарій

Глосарій (лат. *glōssarium* — «словник глос») — словник до тексту, що пояснює маловідомі або застарілі слова. Глосарій — список понять в специфічній області знання з їх визначеннями.

Декупаж (від *découper* — «вирізати») — техніка декорування різних предметів, заснована на приєднанні малюнка, картини або орнаменту (зазвичай вирізаного) до предмета і подальшому покритті отриманої композиції лаком заради збереження, довговічності і особливого візуального ефекту. При виконанні роботи в даній техніці, спочатку вирізають надрукований малюнок на папері, а вже потім приклеюють його на виріб, який треба задекорувати.

Декопатч (*Decopatch*) — це техніка декорування, схожа на декупаж, що полягає у приклеюванні різнокольорових клаптиків паперу (часто тонкого, як серветки) на будь-який предмет, щоб створити новий візерунок чи цілісний фон, ніби він розписаний, а потім покривається лаком для довговічності.

Декоративно-прикладне (ужиткове) мистецтво — це мистецтво, що відповідає за створення художніх виробів, які мають практичне застосування, а також художня обробка (оздоблення) побутових предметів (меблів, тканин, знарядь праці, одягу, посуду та іншого).

Рисунок 2.7 – Фрагмент глосарію в навчальному посібнику

У навчальному посібнику «Декорування виробів у техніці декупаж» також наведено перелік джерел, які стали основою для створення та опрацювання матеріалу. Це необхідно не лише для підтвердження достовірності викладеного матеріалу, а й для того, щоб читач за потреби міг звернутися до першоджерел і поглибити свої знання.

Джерела можуть бути різного типу — від наукових праць та навчальних видань до статей, методичних рекомендацій чи електронних ресурсів. Для кожної категорії передбачено свій формат опису, що дає можливість точно

ідентифікувати документ. Так, у випадку книжкових видань зазначають автора, назву роботи, місце та рік видання, видавництво й загальну кількість сторінок. Для статей подається інформація про журнал, номер випуску та діапазон сторінок, а для електронних джерел — за наявності прізвище автора, назва ресурсу, посилання та дата звернення.

Важливо дотримуватися одного стилю оформлення всього списку й використовувати актуальні видання, що відповідають змісту посібника. Це сприяє науковій доброчесності, підвищує якість навчального матеріалу та підтримує прозорість у використанні інформаційних ресурсів. Фрагмент переліку джерел посилання навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» наведено на рисунку 2.8.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Попова Г. Д. Історія виникнення та основні характеристики техніки «декупаж». Педагогічні науки, 2015. № 124. С. 172–180.
2. Цікаве про декупаж. URL: <https://skrvnva.ua/article/928183>
3. Біленко О. В., Пелагейченко М. Л. Технології: підручник для 10(11) класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Астон, 2018. 288 с. URL:
4. Рожко К. П. Теоретичні основи роботи з папером і новими засобами його відображення для дітей старшого дошкільного віку. The 3rd International scientific and practical conference «The world of science and innovation». London, United Kingdom, 2020. С. 520–527. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2020/10/THE-WORLD-OF-SCIENCE-AND-INNOVATION-14-16.10.2020.pdf>
5. Клименюк Т. М. Ілюстрований словник архітектурних термінів: навч. посіб. 3-тє вид, допов. і перероб. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2019. 178 с. URL: <https://odnb.odessa.ua/vmn/book/7469>
6. Майструк Н. Декоративно-ужиткове мистецтво як предмет вивчення в Україні: аспекти змісту фахової підготовки. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2023. № 10(134). С. 285–295. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/745ea1ad-4847-4112-ad19-e32c712be1af/content>
7. Бабчук Ю. М. Інноваційні художні техніки обробки деревини у декоративно-ужитковому мистецтві. Проектування змісту і технологій художньографічної підготовки та художньо-творчої діяльності здобувачів вищої освіти (студентів) і молодих

Рисунок 2.8 – Фрагмент списку використаних джерел

Завершальним матеріалом є додатки. Вони відіграють важливу роль у структурі навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж».

Додатки дають змогу розвантажити текст від надлишкових даних, зберігаючи при цьому весь важливий матеріал. Під час написання навчального посібника необхідно забезпечити логічний зв'язок між основним текстом і додатками. Для цього в тексті видання мають бути посилання на відповідні додатки. Це не тільки демонструє цілісність тексту, а й допомагає читачеві краще зрозуміти структуру та зміст навчального посібника [27].

В навчальному посібнику «Декорування виробів у техніці декупаж» в додатках містяться:

- ідеї для творчості старшокласників;
- інструкційні карти виробів в техніці декупаж.

Приклад оформлення додатків «Ідеї для творчості старшокласників» наведено на рисунку 2.9.

Додаток А

Ідеї для творчості старшокласників

Вікова категорія: 10 – 11 клас (14 – 18 років)

Освітня мета:

- Розвиток художнього смаку, дизайнерського мислення, почуття стилю;
- Формування навичок самостійної творчої діяльності;
- Ознайомлення з сучасними напрямками декорування (шеббі-шик, вінтаж, бохо, еко-дизайн).

Таблиця 1 – Рекомендовані об'єкти для декорування:

Напрямок	Об'єкт	Доцільність	Інтерес для учень
1	2	3	4
Дизайн інтер'єру	Дерев'яна або скляна ваза, фоторамка, настінне панно	Розвиває почуття композиції, кольору	Можливість оформити кімнату власноруч
Особисті аксесуари	Скринька для прикрас, дзеркальце, шкатулка, обкладинка на блокнот	Підкреслює індивідуальність, розвиває акуратність	Дівчатам цікаво створювати стильні та унікальні речі

69

72

Рисунок 2.9 – Приклад додатків навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж»

Інструкційна картка містить послідовний та детальний опис технології виготовлення виробів в техніці декупаж. За допомогою інструкційної картки учні старших класів на уроках технологій самостійно можуть вивчити певний матеріал чи виконати завдання. Інформація в інструкційних картках передається за допомогою таблиць, покрокових фото, опису декорування виробу в техніці декупаж [27].

Таким чином, додатки до навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» – це не просто доповнення, а невід’ємна частина, що вимагає ретельного підбору та оформлення матеріалів. Якісно підготовлені додатки істотно підвищують наукову цінність змісту навчального посібника та демонструють глибину опрацювання теми техніки декупаж.

Фрагменти додатків з інструкційними картами до навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» наведено на рисунку 2.10.

Додаток А1					Додаток А2				
Інструкційна карта Декупаж дерев'яної кухонної дощечки					Інструкційна карта Декупаж скляної пляшки				
				Час виготовлення 8 год.			Матеріали та інструменти: Скляна пляшка (очищена від етикеток), серветки для декупажу, клей ПВА (розведений 1:1 з водою) або спеціальний клей для декупажу, акрилова фарба (біла — для ґрунтування) вохра світла, акриловий лак, губка, пензлі (широкий та м'язий), ножичі, спирт (для знежирення), серветки, ватні диски, файл. Пристрій: Фен для прискорення висихання, настільна лампа.		Час виготовлення 12 год.
№ з / п	Найменування неповільної операції	Графічне зображення	Технічні умови виконання	Інструменти та пристосування	№ з / п	Найменування неповільної операції	Графічне зображення	Технічні умови виконання	Інструменти та пристосування
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1	Підготовка основи		Зашліфувати поверхню дощечки наждачним папером, видалити пил, знежирити.	Наждачний папір, серветка	1	Підготовка основи		Вимити пляшку з мильним засобом, видалити етикетки. Знежирити поверхню спиртом. Висушити.	Наждачний папір, серветка

73

76

Рисунок 2.10 – Фрагмент додатків інструкційних карт навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж»

2.2 Обґрунтування додаткового і пояснювального тексту посібника

Проектуючи зміст навчального посібника, важливо подбати не лише про послідовне подання теоретичного матеріалу, а й про те, щоб учневі було зрозуміло, навіщо кожен прийом або дія потрібні на практиці. Техніка декупажу, хоч і здається простою, містить багато нюансів, які неможливо передати лише сухими інструкціями. Саме тому до змісту посібника введено додаткові пояснювальні фрагменти тексту, покликані підтримати процес навчання та зробити його більш усвідомленим [28].

По-перше, пояснювальний текст допомагає читачеві побачити логіку роботи: чому саме ця поверхня потребує підготовки, для чого використовується той чи інший матеріал, як невеликі деталі впливають на кінцевий результат. Такі коментарі формують цілісне уявлення про технологію декорування виробів і дозволяють уникнути типових помилок, з якими часто стикаються початківці.

По-друге, додаткові текстові вставки виконують роль містка між теорією та практикою. Вони подають короткі поради, підказки або спостереження з реального досвіду майстрів, які не завжди можна знайти в класичному описі технології. Завдяки цьому учень відчуває себе впевненіше під час роботи, оскільки розуміє не лише «як», а й «чому» потрібно діяти саме так.

По-третє, пояснення сприяють розвитку творчого мислення. Декупаж – це не просто наклеювання зображень, а спосіб індивідуалізувати виріб, передати настрій чи стиль автора. Тому додатковий текст у посібнику заохочує читача експериментувати з кольором, фактурою, композицією, поєднувати класичні прийоми з власними ідеями.

Таким чином, включення додаткового та пояснювального тексту є цілком обґрунтованим: він робить матеріал доступнішим, підтримує практичну підготовку та формує в учнів цілісне розуміння техніки декупажу як творчого процесу, а не просто набору кроків. Саме завдяки цьому посібник

стає не лише джерелом інформації, а й надійним супутником у самостійному опануванні декоративно-ужиткового мистецтва.

Призначення додаткових і пояснювальних фрагментів тексту [29]:

- допомагає розкрити зміст основного матеріалу;
- уточнює складні поняття, технологічні операції та послідовність дій, завдяки цьому учень легше розуміє логіку виконання прийомів, особливо на практичних уроках з технологій;
- наголошує на можливих помилках, труднощах або ризиках і пояснює, як їх уникнути. Це особливо цінно для початківців, які тільки знайомляться з технікою декорування;
- також може містити поради та рекомендації, що виходять із реального досвіду майстрів. Такі коментарі допомагають застосувати знання на практиці, зробити роботу більш якісною та впевненою.

У навчальному посібнику «Декорування виробів у техніці декупаж» передбачено використання додаткових та пояснювальних текстових фрагментів, які виконують роль уточнень і доповнень до основного матеріалу. Щоб впорядкувати їх зміст і показати, на які саме елементи навчального процесу вони спрямовані, у таблиці 2.1 подано структуру відповідності цих текстів певним дидактичним одиницям. Такий підхід дозволяє чітко простежити, які пояснення необхідні для опанування окремих технічних прийомів, матеріалів чи етапів декорування, а також забезпечує цілісне та логічно побудоване засвоєння навчального матеріалу.

Таблиця 2.1 – Додатковий та пояснювальний текст посібника «Декорування виробів у техніці декупаж»

Назва дидактичної одиниці	Додатковий і пояснювальний текст
1	2
Декупаж – техніка декорування предметів	Пояснювальний текст: Дотримуйтесь стилю! Якщо працюєте в стилі прованс, етно чи шеббі-шик – обирайте відповідні кольори, текстури й зображення. Це основа гармонійної композиції
Історія виникнення та розвитку техніки декупажу	Додатковий текст: У Китаї ще в XII столітті бідняки фарбували красивий папір «соґіут», яким прикрашали ліхтарі та ширми – прототип сучасних декупажних серветок
	Додатковий текст: У Венеції XVII ст. декупаж спочатку вважали «мистецтвом бідних», адже він дозволяв імітувати дорогі східні інкрустації. Але згодом він став модним серед аристократії!
	Додатковий текст: Королева Марія Антуанетта особисто займалася декупажем – у її майстерні створювали оздоблені шкатулки, ширми і меблі.
	Додатковий текст: Англійська мисткиня Мері Делані у XVIII ст. створила понад 1000 ботанічних «паперових мозаїк», настільки точних, що ботаніки досі використовують їх як наукові зразки.
Інструменти для декупажу	Пояснювальний текст: Застосування губок підвищує якість декоративного покриття й дозволяє досягти охайного та професійного вигляду готового виробу.
	Пояснювальний текст: Використання трафаретів сприяє підвищенню декоративної якості виробів і дозволяє ефективно поєднувати художню виразність із технологічною точністю виконання.

Кінець таблиці 2.1

1	2
<p>Базові декоративні ефекти в техніці декупажу</p>	<p>Пояснювальний текст: Кракелюр являє собою результат нерівномірного висихання декоративних шарів, унаслідок чого на поверхні утворюється характерна сітка тріщин. Ці тріщини можуть відрізнятися за формою та розміром залежно від застосованих матеріалів і способу нанесення, що дозволяє відтворювати ефект зношеної або зістареної поверхні.</p> <p>Пояснювальний текст: Патинування ґрунтується на вибіркового виділенні заглиблень, країв і фактурних елементів, де колір стає насиченішим і темнішим. Завдяки цьому декор набуває візуальної глибини, а поверхня виглядає більш виразною та природно зношеною, що підсилює художній ефект готового виробу.</p>
<p>Класичний (прямий) декупаж</p>	<p>Пояснювальний текст: Її головна мета полягає в тому, щоб настільки тонко поєднати паперовий малюнок із поверхнею, аби створити ілюзію єдиного цілого. У результаті декор має виглядати не як наклеєна картинка, а як художня робота, виконана пензлем на самому предметі.</p>
<p>Зворотній декупаж</p>	<p>Пояснювальний текст: На відміну від звичайного декорування, де ми створюємо шар поверх предмету, тут ми дивимося на зображення через товщу самого матеріалу. Це перетворює прозору стінку виробу на своєрідне захисне скло, яке не лише показує малюнок, а й додає йому особливої глибини та акваріумного ефекту.</p>
<p>Об'ємний декупаж</p>	<p>Пояснювальний текст: Техніка фактично трансформує двовимірну графіку (малюнок) у тривимірний об'єкт, використовуючи принципи нарощування маси або термічної деформації матеріалу для досягнення реального, а не ілюзорного об'єму.</p>
<p>Декопатч</p>	<p>Пояснювальний текст: Термін походить від поєднання французького <i>decouper</i> (вирізати) та англійського <i>patch</i> (латка, клаптик), що визначає метод як формування нової фактури поверхні шляхом стикування дрібних фрагментів матеріалу.</p>

Для полегшення орієнтації в матеріалі та кращого сприйняття інформації в посібнику застосовуються умовні позначення. Вони використовуються для виділення додаткової, пояснювальної інформації, питань для самоперевірки та завдань для самоконтролю (див. рисунок 2.11).

Умовні позначення:

Запам'ятай

Цікаво знати

Питання для самоперевірки

Завдання для самоконтролю

Рисунок 2.11 – Умовні позначення навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж»

Зразок додаткового тексту представлено у навчальному посібнику «Декорування виробів у техніці декупаж» на рисунку 2.12.

Англійська мисткиня Мері Делані у XVIII ст. створила понад 1000 ботанічних «паперових мозаїк», настільки точних, що ботаніки досі використовують їх як наукові зразки.

Рисунок 2.12 – Зразок додаткового тексту навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж»

На рисунку 2.13 подано приклад пояснювального тексту в навчальному посібнику «Декорування виробів у техніці декупаж».

Патинування ґрунтується на вибіркового виділенні заглиблень, країв і фактурних елементів, де колір стає насиченішим і темнішим. Завдяки цьому декор набуває візуальної глибини, а поверхня виглядає більш виразною та природно зношеною, що підсилює художній ефект готового виробу.

Рисунок 2.13 – Приклад пояснювального тексту навчального посібника.

Додатковий текст виконує роль містка між теорією та творчим досвідом учня. Він допомагає показати ширший контекст, вводить цікаві факти, поради майстрів, короткі історичні довідки та приклади з сучасної декоративно-ужиткової практики. Така інформація збагачує пізнавальний процес і стимулює інтерес до роботи з матеріалами та інструментами [30].

Пояснювальний текст, своєю чергою, забезпечує чіткість і зрозумілість інструкцій. Деталізовані кроки виконання, коментарі щодо помилок, уточнення щодо технік і вибору матеріалів створюють для учня відчуття впевненості та підтримки. Він допомагає уникати непорозумінь і формує правильні алгоритми дій, що є важливою умовою успішного опанування декоративних прийомів [32].

Отже, використання додаткового та пояснювального тексту у навчальному посібнику не лише підвищує його дидактичну цінність, а й робить навчальний процес більш усвідомленим, послідовним і практично спрямованим. Таке структурне рішення сприяє формуванню в учнів цілісного

увалення про техніку декупажу та допомагає розвивати їхню творчу самостійність.

У навчальному посібнику передбачено використання QR-кодів як сучасного й зручного інструмента підтримки практичної частини навчання. QR-код, к'юар-код «код швидкої відповіді» це матричний код (двовимірний штрих-код). Основна перевага QR-коду — це легке розпізнавання сканувальним пристроєм (в тому числі мобільним телефоном) [33].

Очевидними перевагами використання подібного ресурсу є: наявність у дітей індивідуальних засобів для зчитування інформації; повноцінна реалізація принципу наочності; візуалізація процесів, які неможливо продемонструвати без відео; економія часу на виконання завдань, зосереджуючись на головному; змістовна організація колективної та індивідуальної роботи; можливість диференціації роботи учнів в залежності від інтересів та рівня навчальних досягнень [34].

Педагогічна цінність використання QR-кодів у сучасних навчальних посібниках полягає в тому, що вони дають можливість інтегрувати більш динамічні та активні методи навчання. Завдяки застосуванню цифрових засобів для швидкого зчитування й обробки інформації підвищується зацікавленість учнів старших класів та їхня мотивація до навчальної діяльності. Такий спосіб доповнення й оновлення змісту навчального посібника сприяє кращому засвоєнню теоретичного матеріалу з предмету технології, який вивчається за освітньою програмою і не завжди викликає інтерес. Для учня це також створює умови для самоорганізації, розширює можливості самостійного пошуку нової інформації та робить процес навчання більш усвідомленим і пов'язаним із уже набутими знаннями [35].

Навчальний посібник у функціональному призначенні для учнів є засобом отримання навчальної інформації, яка логічно структурована та дає можливість опрацьовувати матеріал у різному обсязі — залежно від рівня підготовки та індивідуальних можливостей учня. Щоб процес отримання знань учнем став внутрішньо мотивованим, подача інформації у сучасному

інформативному просторі повинна передбачати різноформатні способи презентації нового [35].

Кожен QR-код пов'язаний із коротким відео майстер-класом, який демонструє певну техніку або стиль декупажу — від класичного серветкового методу до об'ємного декупажу, кракелюру, роботи з трафаретами чи комбінованими техніками.

Завдяки такому рішенню учень може одразу перейти від теоретичного опису до живого візуального прикладу. Сканування QR-коду забезпечує миттєвий доступ до відеоматеріалу, де майстер показує послідовність дій, роботу з інструментами, підготовку поверхні, нанесення шарів лаку та типові помилки, яких варто уникати. Це робить навчання більш динамічним, наочним і наближеним до реальної творчої практики.

Поєднання друкованого тексту та відеофрагментів сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу: учні отримують можливість повернутися до відео у зручний момент, переглянути складні моменти повторно та закріпити власний алгоритм роботи. Такий формат відповідає сучасним дидактичним підходам, орієнтованим на інтерактивність, самостійність і практичну діяльність.

На рисунку 2.14 зображено зразок структури сторінки навчального посібника, у якій поєднано основний текстовий матеріал із QR-кодом для переходу до відео майстер-класу з відповідної техніки декупажу.

Відео майстер-клас із використанням техніки зістарювання доступний за QR-кодом:

Відео майстер-клас із використанням техніки зістарювання (кракелюр) доступний за QR-кодом:

Загалом, такі прийоми дозволяють підкреслити текстуру, надати роботі характеру та індивідуальності, перетворюючи сучасний предмет на витвір із «історією».

♥ ПАННО з ДЕРЕВА своїми РУКАМИ ♥

Декор. Декупаж.Кракелюр. Decor. Deco...

Рисунок 2.14 – Приклад тексту посібника з QR-кодами.

У посібнику використано різні, стилістично оформлені QR-коди — кольорові, графічно привабливі та тематично пов'язані зі світом декупажу. Такий підхід робить матеріал більш цікавим і зрозумілим для учнів: яскраві елементи привертають увагу, мотивують до дослідження та заохочують дітей частіше взаємодіяти з навчальними ресурсами. Окрім естетичної функції, різнокольорові QR-коди допомагають швидше орієнтуватися у видах технік, адже кожен код веде до відео майстер-класу, що відповідає певному стилю чи способу декорування.

Приклад таких QR-кодів подано на рисунку 2.15, де продемонстровано їхнє кольорове оформлення та варіативність дизайну, що робить посібник більш привабливим і зручним для учнів.

Рисунок 2.15 – Приклад тексту посібника кольоровими QR-кодами.

2.3 Система навчальних завдань посібника

Система навчальних завдань, представлена у навчальному посібнику «Декорування виробів у техніці декупаж», відіграє ключову роль у формуванні практичних умінь та розвитку творчої самостійності учнів. Вона продумана таким чином, щоб забезпечити плавний перехід від засвоєння теоретичного матеріалу до його усвідомленого застосування в реальних умовах художньо-практичної діяльності.

До структури навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» включено питання для самоперевірки та завдання для самоконтролю, які розміщено в кінці після кожної теми (розділу).

Питання для самоперевірки спрямовані на перевірку базових понять, термінології, послідовності технологічних операцій та властивостей використовуваних матеріалів. Вони допомагають актуалізувати знання й зробити навчальний процес більш усвідомленим.

Завдання для самоконтролю мають більш практичний і творчий характер: пропонують проаналізувати демонстраційні зразки, визначити типові помилки, обрати оптимальні матеріали або спланувати власний виріб у тій чи іншій техніці декупажу.

На рисунках 2.16, 2.17 наведено приклади питань для самоперевірки, та завдань для самоконтролю, які використовуються в навчальному посібнику «Декорування виробів у техніці декупаж».

Питання для самоперевірки:

1. Що означає термін «декупаж» і яке його первинне значення?
2. Як у сучасному мистецтві визначають техніку декупажу?
3. Які матеріали найчастіше використовуються у декупажі?
4. У чому полягає естетичне та практичне значення декупажу?
5. Які переваги має техніка декупажу для майстрів-початківців та аматорів?
6. Назви основні види декупажу та коротко охарактеризуй кожен із них.
7. Які стилі використовуються в сучасному декупажі? Охарактеризуй щонайменше три.
8. У чому полягають особливості стилів прованс, етнічного та шеббі-шик?
9. Де і коли виник перший прототип техніки декупажу?
10. Яку роль у розвитку декупажу відіграв Венеційський період XVII століття?
11. Який внесок у розвиток декупажу зробила Мері Делані?
12. Які країни активно підтримують розвиток декупажу сьогодні?

Рисунок 2.16 – Приклад питань для самоперевірки в навчальному посібнику

Завдання для самоконтролю:

1. Поясніть, чому декупаж можна вважати доступним видом декоративно-прикладного мистецтва.
2. Наведіть приклади предметів, які можна декорувати у техніці декупажу, і обґрунтуйте вибір.
3. Порівняйте прямий (класичний) та зворотний декупаж: у чому полягають їхні відмінності?
4. Опишіть технологічну послідовність виконання класичного декупажу на дерев'яній поверхні.
5. Підготуйте невелике есе (0,5–1 сторінки) на тему: «Значення декупажу в сучасному декоративно-ужитковому мистецтві».

Рисунок 2.17 – Приклад завдань для самоконтролю в навчальному посібнику

Одним із корисних інструментів самоконтролю, які можна включити до навчального посібника, є тестові завдання. Вони виступають результативним способом перевірки рівня підготовки учнів, адже забезпечують неупереджене оцінювання та дають змогу швидко встановити, наскільки добре засвоєно основний матеріал. За їх допомогою можна визначити, чи зрозуміли учні ключові поняття, закономірності, факти або теоретичні положення, подані у посібнику. Тестові завдання можуть відрізнятися за формою, тематичним наповненням і рівнем складності. Одним із найпоширеніших різновидів є завдання з вибором відповіді, у яких до запитання подаються кілька варіантів, а учню потрібно обрати правильний, або правильні відповіді. Такий формат дає можливість перевірити як елементарні знання, так і вміння логічно мислити та оцінювати інформацію. Крім того, подібні завдання зручно застосовувати під час уроку технології [37].

Тестові завдання посідають важливе місце в системі контролю знань, поданій у навчальному посібнику, оскільки дають змогу здійснювати всебічне

оцінювання результатів навчання. Використання таких завдань допомагає не лише визначити рівень підготовленості учнів, а й оперативно виявляти недоліки у знаннях і відповідно коригувати подальший навчальний процес [27].

У навчальному посібнику «Декорування виробів у техніці декупаж» наведено приклади тестових завдань для самоконтролю (див. рисунок 2.18).

6. Тестове завдання

Оберіть правильну відповідь:

1. Слово «декупаж» у перекладі з французької означає:
  - а) малювати
  - б) вирізати
  - в) прикрашати
  - г) клеїти
2. До якого виду мистецтва належить декупаж?
  - а) скульптура
  - б) живопис
  - в) декоративно-ужиткове мистецтво
  - г) графіка
3. Де, за історичними джерелами, виникли найдавніші прояви техніки декупажу?
  - а) у Стародавній Греції
  - б) у Стародавньому Єгипті
  - в) у Франції

15

Рисунок 2.18 – Приклад тестових завдань для самоконтролю в навчальному посібнику

Отже, система навчальних завдань посібника виконує не лише функцію контролю, а й активно підтримує розвиток самостійності, творчого мислення та практичних навичок, що є необхідними для успішного оволодіння технікою декупажу.

2.4 Оцінювання якості спроектованого навчального посібника

Під час проходження переддипломної практики в Комунальному закладі загальної середньої освіти «Ліцей №7» Хмельницької міської ради було апробовано навчальний посібник «Декорування виробів в техніці декупаж» для здобувачів освіти 10 – 11 класів. Апробація включала теоретичні заняття, ознайомлення з посібником про декупаж, анкетування, опитування та саморефлексія учнів.

Для того щоб визначити, наскільки ефективним є навчальний посібник «Декорування виробів у техніці декупаж», було застосовано метод анкетування. Цей метод належить до групи емпіричних, оскільки дозволяє отримувати інформацію безпосередньо від тих, хто навчається, або працює з посібником [38]. Важливо розуміти, що анкетування відображає особисті враження та досвід респондентів. Тому зібрані дані є суб'єктивною оцінкою змісту й якості матеріалу, що потребує подальшого осмислення та аналізу.

Анкета – структурно організований набір запитань, кожне з яких логічно пов'язане з основною метою дослідження, отримання інформації відбувається шляхом опитування респондентів [40]. Завдяки такому формату можна зібрати інформацію про те, наскільки доступно викладено матеріал, чи зрозумілі учням інструкції з виконання техніки декупажу, а також чи логічно побудована структура посібника [42]. Важливими аспектами є відповідність змісту чинній навчальній програмі з технологій, логічність і цілісність побудови розділів, якість методичного забезпечення та наявність ілюстративних матеріалів, необхідних для засвоєння техніки декупаж. Для перевірки якості структури та змісту оцінювалися також стиль викладу, доступність матеріалу для учнів старшої школи та відповідність оформлення вимогам до навчально-методичних видань [44].

Оцінювання навчального навчального посібника з технологій «Декорування виробів в техніці декупаж» здійснювалося за такими критеріями:

1. Відповідність структури посібника вимогам до навчально-методичних видань, зокрема логічність побудови розділів, їх узгодженість і повнота.
2. Відповідність змістового наповнення чинній програмі з технологій, охоплення ключових тем, необхідних для вивчення техніки декупаж у 10 – 11 класах.
3. Науково-методичний рівень викладення матеріалу, точність термінології, достовірність інформації та її опора на сучасні джерела з декоративно-ужиткового мистецтва.
4. Актуальність, модерність та інноваційність представленого навчального матеріалу, відповідність сучасним тенденціям декоративного дизайну й технік декорування.
5. Повнота, глибина і якість висвітлення навчального матеріалу, достатність обсягів теоретичних пояснень і практичних рекомендацій.
6. Систематизованість, структурованість і логічна послідовність викладу, узгодженість переходів між темами та етапами виконання технік.
7. Доцільність, якість та інформативність ілюстративного матеріалу, включно з фото, схемами, зразками виробів і процесів декупажу.
8. Наявність і ефективність методичного апарату видання, зокрема завдань для самостійної роботи, інструкцій, рекомендацій, матеріалів для розвитку творчого та критичного мислення.
9. Повнота та якість дидактичного апарату, що включає вступ, зміст, висновки, пояснювальні тексти та сучасний бібліографічний список.
10. Дотримання вимог до оформлення навчального видання, охайність дизайну, зручність читання, відповідність стандартам подачі навчальних матеріалів.

Для оцінювання якості навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» було проведено анкетування серед педагогів та здобувачів освіти Комунального закладу загальної середньої освіти «Ліцей №7» Хмельницької міської ради.

У дослідженні взяли участь 4 викладачі технологій та 27 учнів 10 – 11 класів, які вивчають предмет «Технології». Зібрані відповіді дали можливість оцінити рівень відповідності посібника навчальним потребам учнів, його методичну цінність та зручність використання в освітньому процесі.

Аналіз отриманих відповідей дав змогу визначити сильні сторони навчального посібника та напрями його вдосконалення.

1. Відповідність структури навчального посібника вимогам до навчально-методичних видань.

Вчителі оцінили структуру видання високо, зазначивши її логічність та відповідність вимогам навчальних матеріалів (середній бал — 4,8). Учні дали 4,6 бала, зауваживши, що початкові теми можна подати в більш простій та покроковій формі.

2. Відповідність змістового наповнення чинній програмі з технологій.

Вчителі підтвердили, що матеріал відповідає навчальній програмі (4,9 бала). Учні також високо оцінили цей показник (4,7), наголосивши на зрозумілості розкриття основних технологічних операцій.

3. Науково-методичний рівень викладення матеріалу.

Посібник отримав 4,8 бала від вчителів за коректність технологічних описів, наявність пояснень технік, матеріалів і прийомів роботи. Учні оцінили показник у 4,6 зазначивши, що деякі професійні терміни потребують коротких словникових пояснень.

4. Актуальність, інноваційність представленого навчального матеріалу.

За цим критерієм вчителі поставили 4,9, підкресливши, що посібник враховує сучасні тенденції у декоративному мистецтві, зокрема використання комбінованих технік та інноваційних матеріалів. Учні (4,7 бала) запропонували додати більше прикладів з сучасного декору інтер'єру.

5. Повнота, глибина і якість висвітлення навчального матеріалу.

Вчителі оцінили повноту змісту на 4,7, зауваживши, що було б корисно розширити розділи, присвячені творчим варіаціям декупажу. Учні поставили 4,5 бала та висловили побажання додати більше покрокових прикладів.

6. Систематизованість, структурованість і логічна послідовність викладу.

Вчителі відзначили чітку організацію матеріалу (4,8 бала), а учні (4,6 бала) наголосили на потребі в додаткових блок-схемах та інфографіці для початківців.

7. Доцільність, якість та інформативність ілюстративного матеріалу
Ілюстрації були високо оцінені як викладачами (4,9), так і учнями (4,7). Учні запропонували поповнити посібник більшою кількістю фотографій етапів виконання виробів.

8. Наявність методичного апарату видання навчального посібника.

Вчителі оцінили методичну частину в 4,8 бала, відзначивши продумані завдання для самостійного опрацювання. Учні поставили 4,6 бала й висловили побажання додати більше творчих та практичних завдань.

9. Змістовність та якість дидактичного апарату.

Введення, перелік тем, підсумкові блоки та список джерел отримали 4,9 бала від викладачів і 4,8 — від учнів. Особливо позитивно обидві групи відзначили наявність QR-кодів, що ведуть до відеоматеріалів, адже це значно полегшує сприйняття інформації та підвищує практичну цінність посібника.

10. Дотримання вимог до оформлення.

За якість оформлення викладачі поставили 4,9 бала, відзначивши гармонійне поєднання тексту й візуальних елементів. Учні оцінили цей критерій у 4,8 бала, висловивши бажання бачити більше декоративних елементів у стилі народного мистецтва.

Навчальний посібник «Декорування виробів у техніці декупаж» отримав високі оцінки за всіма параметрами (див. рисунок 2.19). Він є інформативним, сучасним і практично орієнтованим, добре відповідає потребам учнів старших класів і може ефективно використовуватися на уроках технологій.

Рисунок 2.19 – Діаграма оцінювання якості навчального посібника вчителями та учнями

Узагальнення результатів анкетування дозволяє стверджувати, що створений навчальний посібник повною мірою виконує свою освітню функцію та відповідає заявленим вимогам. Високі оцінки педагогів і учнів свідчать про те, що матеріал подано доступно, структуровано та з урахуванням сучасних підходів до оформлення й подачі навчальної інформації. Особливо позитивно респонденти відзначили наявність якісного ілюстративного матеріалу, продуманий методичний апарат та сучасні дидактичні елементи, які підсилюють практичну спрямованість посібника.

Разом із тим результати опитування вказують на окремі аспекти, які варто врахувати під час подальшого вдосконалення навчального ресурсу. Зокрема, учні висловили потребу в більшій кількості покрокових пояснень та додаткових ілюстрацій етапів роботи, тоді як педагоги відзначили доцільність

розширення розділів, пов'язаних із творчими варіаціями декупажу та інноваційних технік декупажу. Урахування цих рекомендацій сприятиме підвищенню ефективності використання посібника в освітньому процесі та зробить його ще більш цінним для практичної діяльності здобувачів освіти.

Отже, за результатами експертного оцінювання можна зробити висновок, що навчальний посібник «Декорування виробів у техніці декупаж» є якісним, актуальним і методично виваженим виданням, що має значний освітній потенціал та може успішно застосовуватися під час вивчення технологій у старшій школі.

ВИСНОВКИ

У результаті виконання кваліфікаційної роботи було здійснено комплексне дидактичне проєктування змісту навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» для використання в освітньому процесі на уроках технологій учнів старших класів. Проведене дослідження дозволило розробити науково обґрунтований, методично цілісний навчальний ресурс, спрямований на формування у здобувачів освіти художньо-технологічних умінь та навичок творчої діяльності.

У першому розділі роботи виконано поетапне проєктування змісту основного тексту навчального посібника. Визначено результати навчання з техніки декупаж, що включають уміння працювати з матеріалами й інструментами, здатність до самостійної творчої діяльності та дотримання технологічної послідовності. Сформовано змістове інформаційне поле теми, яке охоплює історичні, технологічні, художні та практичні аспекти декупажу, і на його основі виділено 11 дидактичних одиниць, що забезпечують повноту й системність вивчення трьох змістовних теми.

Побудована структурно-смілова модель навчального матеріалу дала можливість визначити логічну послідовність подання теоретичного та практичного матеріалу. Аналіз графа взаємозв'язків між дидактичними одиницями довів відсутність змістових розривів і циклічних залежностей, що підтверджує цілісність розробленої структури. Логіка переходу від базових понять до складних технік і творчих завдань повністю відповідає дидактичним принципам системності, послідовності та доступності.

У другому розділі було здійснено укладання методичного апарату навчального посібника та розроблено його макет. Визначено структуру посібника, що включає основний, пояснювальний та додатковий текст, апарат орієнтування, систему навчальних завдань і запитань для самоконтролю.

Обґрунтовано зміст додаткової інформації, ілюстративні матеріали навчального посібника.

Оцінювання якості спроектованого навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж» підтвердило відповідність його структури, змісту та методичного наповнення сучасним освітнім вимогам. Посібник вирізняється системністю викладу, науковою обґрунтованістю, практичністю, доступністю для здобувачів освіти й методичною цінністю для вчителів технологій.

У результаті проведеної роботи повністю реалізовано заплановані етапи дослідження, що дало змогу сформулювати й обґрунтувати зміст навчального посібника з техніки декупажу. Створений матеріал відповідає актуальним освітнім вимогам. Розроблений навчальний посібник може бути ефективно використаний на уроках технологій у старших класах як сучасний дидактичний ресурс, що сприяє розвитку творчих здібностей учнів, формуванню технологічних умінь і художньо-естетичних компетентностей. Матеріали посібника забезпечують умови для реалізації проєктної діяльності, підтримують індивідуальний творчий стиль учнів і сприяють підвищенню якості технологічної освіти.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід у сучасній школі / Н. М. Бібік. – Київ : Літера ЛТД, 2019. – 32 с.
2. Кодлюк Я. П. Декоративно-ужиткові техніки в освітньому процесі / Я. П. Кодлюк. – Львів : Світ, 2020. – 184 с.
3. Барановська О. В. Навчальні посібники з технологій: структура і вимоги / О. В. Барановська. – Харків : Основа, 2020. – 128 с.
4. Аніщенко О. В. Методичні основи створення навчальної літератури / О. В. Аніщенко. – Київ : Педагогічна думка, 2018. – 112 с.
5. Жосан О. Е. Формування творчої діяльності учнів у процесі технологічної освіти / О. Е. Жосан // Педагогічні науки. – 2021. – С. 1–6.
6. Бондар Л. П. Дидактика сучасної школи / Л. П. Бондар. – Київ : Освіта, 2020. – 224 с.
7. Гончаренко С. У. Педагогічні технології художньо-трудової діяльності / С. У. Гончаренко. – Київ : Ліра-К, 2019. – 212 с.
8. Ковальчук О. М. Методика навчання трудового навчання у старшій школі / О. М. Ковальчук. – Тернопіль : Астон, 2018. – 192 с.
9. Хренова В. В. Нетрадиційні техніки художньої обробки матеріалів з практикумом : курс лекцій для студентів спеціальностей «Середня освіта (Трудове навчання і технології)» та «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво» / В. В. Хренова. – Хмельницький, 2018. – 296 с.
10. Технології. 10–11 класи. Рівень стандарту: навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. – Київ : МОН України, 2020. – 29 с.
11. Павленко О. Ю. Наочність у навчанні / О. Ю. Павленко. – Київ : Педагогічна думка, 2017. – 112 с.
12. Бойчук М. В. Декоративно-ужиткове мистецтво: історія, техніки, стилі / М. В. Бойчук. – Львів : Світ, 2018. – 280 с.

13. Яковенко Н. О. Техніки декоративного оздоблення матеріалів / Н. О. Яковенко. – Харків : Основа, 2021. – 128 с.
14. Ярошевич О. В. Декупаж : навч.-метод. посіб. / О. В. Ярошевич. – Київ : Видавничий дім «Слово», 2018. – 120 с.
15. Локшина О. І. Проєктування навчальних посібників для професійної школи / О. І. Локшина. – Київ : Наукова думка, 2020. – 176 с.
16. Канівець Т. О. Теорія і практика технологічної освіти старшокласників / Т. О. Канівець. – Полтава : ПНПУ, 2021. – 312 с.
17. Сисоєва С. О. Методичні основи професійної освіти / С. О. Сисоєва. – Київ : ВЦ «Академія», 2017. – 240 с.
18. Артюх С. Ф., Приходько В. М., Капленко С. А., Ашерев А. Т., Федотов І. В. Структурування навчального матеріалу інженерних дисциплін / С. Ф. Артюх, В. М. Приходько, С. А. Капленко, А. Т. Ашерев, І. В. Федотов. – Харків : УПА, 2002. – 30 с.
19. Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць / редкол. – Київ : Педагогічна думка, 2010. – Вип. 10. – 780 с.
20. Структура, зміст та обсяг навчальних і навчально-методичних видань для ПТНЗ: метод. рек. щодо структури, змісту та обсягів навчальних і навч.-метод. видань для проф.-техн. навч. закл. – Ужгород, 2009. – 23 с.
21. Котлова Л. О. Загальні вимоги до змісту та оформлення навчальних посібників / Л. О. Котлова. – Житомир, 2014. – 36 с.
22. Андрощук І. В. Методика трудового навчання: сучасні підходи та технології / І. В. Андрощук. – Київ : Освіта, 2020. – 224 с.
23. Монахова Г. А. Методика складання та використання навчальних посібників / Г. А. Монахова. – Київ : Педагогічна думка, 2015. – 136 с.
24. Гончарова С. М. Методика створення та використання навчальних посібників у закладах освіти / С. М. Гончарова. – Харків, 2018. – 144 с.
25. Макарова М. В. Видавничо-поліграфічні стандарти : навч.-метод. матеріали / М. В. Макарова. – Київ : КУ ім. Бориса Грінченка, 2016. – 44 с.

26. Андрущенко В. П., Бех І. Д., Жук Ю. О. Педагогіка: теорія та практика : навч. посіб. / В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, Ю. О. Жук. – Київ : Либідь, 2018. – 448 с.
27. Аніщенко О. В. Методичні основи створення навчальної літератури / О. В. Аніщенко. – Київ : Педагогічна думка, 2018. – 112 с.
28. Артюх С. Ф., Коваленко О. Е. Педагогічні аспекти викладання дисциплін: посіб. для викладачів / С. Ф. Артюх, О. Е. Коваленко. – Харків : УПА, 2001. – 210 с.
29. Біленко О. В., Пелагейченко М. Л. Технології : підруч. для 10(11) кл. / О. В. Біленко, М. Л. Пелагейченко. – Тернопіль : Астон, 2018. – 288 с.
30. Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання / В. І. Бондар. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 400 с.
31. Державний стандарт професійної (професійно-технічної) освіти / МОН України. – Київ, 2022. – 48 с.
32. Москалець В. П. Основи проектування навчальних посібників / В. П. Москалець. – Харків: Основа, 2017. – 112 с.
33. Значення QR-кодів у підручниках [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/QR-код> (дата звернення: 05.12.2025).
34. Дудник Н., Свійонтик О. Використання QR-кодів у сучасних підручниках / Н. Дудник, О. Свійонтик. – Дрогобич, 2022. – 68 с.
35. Несенюк О. А. Гейміфікація в освіті. Використання QR-кодів в освітньому процесі : навч. посіб. / О. А. Несенюк. – Житомир, 2021. – 44 с.
36. Бабчук Ю. М. Інноваційні художні техніки обробки деревини у декоративно-ужитковому мистецтві / Ю. М. Бабчук // Проектування змісту і технологій художньо-графічної підготовки та художньо-творчої діяльності здобувачів вищої освіти (студентів) і молодих учених : зб. наук. пр. – Вінниця : ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2024. – № 3. – С. 92–98.
37. Белова О. К. Методика професійного навчання. Практикум з дидактичного проектування / О. К. Белова. – Харків : УПА, 2000. – 44 с.

38. Белова О. К., Ізюмська Г. В., Белікова В. В. Дидактичне проєктування / О. К. Белова, Г. В. Ізюмська, В. В. Белікова. – Харків : УПА, 2001. – 210 с.
39. Білик Н. М. Методика навчання технологій у закладах загальної середньої освіти / Н. М. Білик. – Тернопіль : ТНПУ, 2017. – 131 с.
40. Анкета [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Анкета> (дата звернення: 03.12.2025).
41. Білякович Л., Пенчук О. Значення декорування текстильних матеріалів у створенні художнього образу костюму межі ХХ–ХХІ ст.: історіографічний аспект / Л. Білякович, О. Пенчук // Вісник ЛНАМ. – 2019. – № 39. – С. 181–198.
42. Богданова І. М. Методика трудового навчання і технологій у старшій школі / І. М. Богданова. – Київ : Педагогічна думка, 2020. – 144 с.
43. Ісакова В. В. Проєктування навчального посібника як педагогічна проблема / В. В. Ісакова. – Хмельницький : ХНУ, 2025. – 4 с.
44. Жосан О. Е. Формування творчої діяльності учнів у процесі технологічної освіти / О. Е. Жосан // Педагогічні науки. – 2021. – С. 1–6.
45. Бойчук М. В. Декоративно-ужиткове мистецтво: історія, техніки, стилі / М. В. Бойчук. – Львів : Світ, 2018. – 280 с.
46. Бондар Л. П. Дидактика сучасної школи / Л. П. Бондар. – Київ : Освіта, 2020. – 224 с.
47. Вахрамєєва Г. І., Каленюк О. М. Практикум з декоративно-прикладного мистецтва : програма навч. дисципліни : навч.-метод. вид. / Г. І. Вахрамєєва, О. М. Каленюк. – Луцьк, 2017. – 48 с.

Додаток А
(обов'язковий)

Зміст дидактичних одиниць

Таблиця А.1 – Зміст дидактичних одиниць з теми: «Декорування виробів у техніці декупаж»

Номер ДО	Назва дидактичної одиниці	Зміст дидактичної одиниці
1	2	3
ДО1	Декупаж – техніка декорування предметів	<p>Термін «декупаж» походить від французького слова <i>decouper</i>, що означає «вирізати». У сучасному контексті декупаж визначається як техніка декорування різних предметів, зокрема побутових речей, інтер'єру, одягу, аксесуарів та прикрас [3, с. 523].</p> <p>Поняття техніка (від давньогрецького <i>τεχνικός</i> – мистецтво, майстерність, уміння) охоплює спосіб виготовлення предметів, а також сукупність навичок і прийомів, що використовуються у будь-якій сфері діяльності або мистецтві. У контексті декоративно-ужиткового мистецтва техніка трактується як сукупність спеціальних прийомів, способів та навичок, за допомогою яких створюється художній твір [5].</p> <p>Важливою умовою володіння технікою є знання матеріалів, що застосовуються в конкретному виді декоративно-ужиткового мистецтва, способів їх обробки, а також уміння користуватися художніми можливостями матеріалу і спеціальними інструментами.</p> <p>Декоративно-ужиткове мистецтво визначається як вид мистецтва, що задовольняє побутові та естетичні потреби людини, «служить для прикраси» та створює художні предмети з практичним застосуванням. Такі вироби не лише виконують функціональні завдання, а й прикрашають житло, архітектурні споруди, парки та інші простори [6, с. 287].</p> <p>Становлення техніки декупаж відбувалося в руслі традиційних промислів різних народів. Композиції, виконані у цій техніці, поєднують художньо-естетичний початок і високий технічний рівень виконання. З огляду на наведені визначення, декупаж належить до виду декоративно-ужиткового мистецтва.</p> <p>Загалом, декупаж – це вид декоративно-ужиткового мистецтва, який застосовується для оздоблення предметів побуту, аксесуарів, прикрас та інтер'єру. Він ґрунтується на точному вирізанні або відриванні зображень і їх наклеюванні на поверхню, з використанням засобів, що створюють ефект відсутності «швів» та рівної поверхні, подібної до інкрустації або ручного розпису.</p> <p>Значення декупажу у декоративно-ужитковому мистецтві полягає у поєднанні естетичної цінності та практичної</p>

Продовження таблиці А.1

1	2	3
		<p>функціональності предметів. Ця техніка дозволяє перетворювати звичайні речі на витончені об'єкти мистецтва, надаючи їм</p> <p>унікальності та індивідуальності. Декупаж широко застосовується для прикрашання меблів, посуду, текстилю, аксесуарів та елементів інтер'єру, що робить його важливим інструментом для розвитку творчих здібностей майстрів і художників.</p> <p>Важливою особливістю декупажу є його доступність і універсальність: ця техніка дозволяє як професійним художникам, так і аматорам створювати високохудожні вироби без складного обладнання чи спеціальної підготовки. Водночас декупаж стимулює розвиток дрібної моторики, композиційного мислення та художнього смаку, сприяючи формуванню у майстра відчуття стилю та гармонії у створенні декоративних об'єктів.</p> <p>Крім естетичної цінності, декупаж відіграє роль у збереженні та відтворенні культурних традицій, стилістичних напрямків та художніх мотивів різних епох і народів. Завдяки цій техніці можна втілювати історичні, національні та авторські композиції, поєднуючи традиційні прийоми з сучасними матеріалами та технологіями, що забезпечує розвиток декоративно-ужиткового мистецтва і робить його доступним для широкого кола майстрів і аматорів [7].</p> <p>Таким чином, декупаж є важливою складовою декоративно-ужиткового мистецтва, поєднуючи естетичну цінність, практичну функціональність і культурну спадщину. Ця техніка дає змогу створювати унікальні, індивідуальні та оригінальні вироби, водночас зберігаючи традиційні художні мотиви різних епох і народів. Використання декупажу сприяє розвитку творчих здібностей майстрів і аматорів, формуванню художнього смаку, композиційного мислення та відчуття стилю. Крім того, ця техніка відкриває широкі можливості для експериментів із матеріалами, фактурами та кольорами, дозволяючи адаптувати традиційні прийоми до сучасних потреб і тенденцій декоративно-ужиткового мистецтва.</p> <p>Сучасні тенденції використання декупажу відображають поєднання традиційних технік із новітніми матеріалами та декоративними прийомами. Сьогодні ця техніка застосовується не лише для прикрашання меблів і побутових предметів, а й у створенні аксесуарів, текстилю, інтер'єрних елементів і художніх об'єктів, що демонструє її універсальність та адаптивність до сучасного дизайну та творчих експериментів.</p> <p>Доцільно висвітлити сучасну класифікацію декупажу, яка включає п'ять основних видів [1, с. 177]: Прямий (класичний) декупаж; зворотний; об'ємний; художній; декопатч.</p> <p>Окрім класифікації за видами, майстри декупажу також розрізняють його за стилями, серед яких прованс, етнічний, вікторіанський, шеббі-шик та симпл-сіті.</p> <p>Стиль прованс виник у Франції, в однойменній провінції, і належить до течії кантрі. Він характеризується сільським романтичним колоритом, простотою побутових сцен та використанням рослинних мотивів. Прованський декупаж часто зустрічається в англійському сентиментальному жанрі, американському кантрі та французьких напрямках – нормандському і</p>

Продовження таблиці А.1

1	2	3
		<p>прованському. Основними ознаками стилю є ніжність, романтичність та прості сільські мотиви, а також нанесення зображень квітів, лавандових полів і сцен сільського життя з імітацією старовини.</p> <p>Етнічний стиль відзначається яскравими кольорами та використанням елементів національних орнаментів, зображень тварин, фруктів, пейзажів і мотивів, що відносяться до конкретних культур. Цей стиль виник під впливом розвитку туризму та підвищеного інтересу до історичних витоків різних народів світу [1, с. 178].</p> <p>Вікторіанський стиль є прикладом еkleктики, поєднуючи готику, ампір, неорококо, необароко, класицизм та елементи екзотики. Для нього характерне використання насичених відтінків золотого, червоного та зеленого, картатих і смугастих орнаментів, сюжетів із трояндами, дубовим листям, тваринами, натюрмортів та сцен полювання. Декор у цьому стилі часто поєднує «візантійський», «мавританський» та «китайський» мотиви. Появу цього стилю пов'язують із другою половиною XIX ст., часом правління англійської королеви Вікторії [5].</p> <p>Шеббі-шик (від англ. shabby-chic – «потертий шик») передбачає імітацію старовини та поєднання рис інших стилів, таких як бароко, рококо, ретро, вікторіанський і прованс. Декоровані предмети можуть бути як старовинними, так і новими, пофарбованими у пастельні тони та оздобленими ніжними мотивами з квітами, розмитими малюнками та штучно затертими місцями. Автором цього стилю вважають англійську майстриню Рейчел Ешвіль.</p> <p>Стиль симпл-сіті (від англ. simple city – «просте місто») є демократичним і сучасним, з акцентом на свіжі тенденції. Для декорування в цьому стилі застосовуються вирізки з журналів і газет, а також техніка декопатч із рваними краями [1, с. 178].</p> <p>Загалом, сучасні тенденції використання декупажу демонструють його багатогранність та адаптивність до різних матеріалів, стилів і поверхонь. Завдяки розвитку нових технік та впливу сучасного дизайну, декупаж поєднує традиційні художні прийоми з інноваційними декоративними рішеннями, зберігаючи культурну спадщину та водночас відкриваючи широкі можливості для творчого самовираження майстрів і аматорів.</p>
ДО2	Історія виникнення та розвитку техніки декупажу	<p>Декупаж виник у Стародавньому Єгипті, де вперше згадується про використання техніки наклеювання папірусу на стіни з текстами та малюнками, зверху покритого прозорою смолою для захисту від псування та стирання. Наступні свідчення про цю техніку датуються IV–III ст. до н.е. і пов'язані з кочівниками Східного Сибіру, які використовували декупаж для оздоблення курганів, житла, побутових предметів та прикрас. Згодом знання про цю техніку поширилися до Китаю [1, с. 174].</p> <p>Після відкриття морських та сухопутних торгових шляхів у Китай, техніка декупажу потрапила до Європи. У Німеччині наприкінці XV ст. вперше згадується застосування декупажу як мистецтва: вирізаними картинками стали декорувати меблі. Польські та німецькі майстри протягом кількох століть використовували</p>

Продовження таблиці А.1

ДОЗ	Матеріали для декупажу	<p>Сьогодні декупаж переживає друге народження у багатьох країнах світу. Спеціальні гільдії, створені в США, Австралії, Італії, Англії, Японії та Південній Африці, активно пропагують техніку декупажу. Першою такою організацією стала гільдія у США, заснована в 1972 р., яка сприяла відновленню та популяризації цієї техніки. Зараз декупаж розвивається, з'являються нові види та напрямки, що поєднують історичні традиції з сучасними технологіями та матеріалами.</p> <p>У сучасному мистецтві декупажу дбайливо зберігаються історичні традиції, зокрема відтворення класичних візерунків і композицій, водночас розробляються нові підходи під впливом різних стилів і жанрів образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. Завдяки новим матеріалам і вдосконаленим технологіям декорування, техніка постійно оновлюється та адаптується до сучасних вимог [1, с. 176]. Отже, історія виникнення і розвитку техніки декупажу демонструє її багатовікову еволюцію від давніх цивілізацій до сучасного декоративно-ужиткового мистецтва. Починаючи з наклеювання папірусу в стародавньому Єгипті та декоративних практик кочових народів Сибіру, техніка поступово поширилася до Китаю та Європи, де поступово трансформувалася у мистецтво, доступне як багатим верствам населення, так і ширшій громадськості. Протягом століть декупаж зазнавав змін, відображаючи культурні традиції, художні стилі та соціальні запити, що робить його не лише цінним історичним явищем, а й актуальним напрямком сучасного мистецтва, який постійно оновлюється та адаптується до нових матеріалів і технологій.</p>
		<p>Серветки для декупажу є одним із найпопулярніших матеріалів для декоративного оздоблення. Найчастіше використовують тришарові серветки стандартного розміру 33×33 см, які легко знайти в магазинах для творчості або супермаркетах. В упаковках можуть бути серветки з одним малюнком або з набором різних мотивів, що дозволяє створювати гармонійні композиції на декорованих предметах. Окрім традиційних серветок, для декупажу також застосовують крафт-папір та інший декоративний папір, які можуть слугувати фоном або додатковим елементом для колажів, надаючи виробам унікальності та текстурності (див. рисунок 2.1). Особливу увагу варто приділяти якості та стилю серветок. Найкраще обирати матеріал із чіткими контурами малюнка, однотонним або світлим фоном, а також зображеннями, які легко вирізати та клеїти на поверхні різних розмірів. Фонові серветки з дрібними візерунками або смужками добре підходять для оформлення боків шкатулок чи внутрішніх частин виробів. Для створення комплексних декорів можна поєднувати серветки різного розміру, а також використовувати крафт-папір та інший папір як основу або акцентний елемент, що робить композицію більш об'ємною та гармонійною [13].</p> <p>Декупажні карти (або роздруківки) – це спеціальні аркуші паперу з готовим зображенням, щільністю близько 80 г/м², призначені для декоративного оформлення різних поверхонь (див. рисунок 2.2). Вони зручні тим, що при необхідності їх можна стоншувати для більш акуратного наклеювання, але часто малюнок повністю підходить за розміром заготовки, тому його можна</p>

Продовження таблиці А.1

1	2	3
		<p>Клеї, лаки, фарби</p> <p>Клей для декупажу є одним із найважливіших матеріалів у цій техніці, адже саме він забезпечує надійне приклеювання декоративних елементів до поверхні. У роботі можуть використовуватись як спеціальні професійні клеї, так і звичайний клей ПВА, який після правильного розведення також дає гарний результат. Спеціалізований клей для декупажу має оптимальну консистенцію, швидко висихає, стає прозорим після нанесення і не спотворює кольори малюнка. Такі клеї можуть бути матовими або глянцевиими, що дозволяє досягти бажаного декоративного ефекту [15].</p> <p>Вибір клею залежить від типу основи та матеріалу, з яким працює майстер: для паперу, серветок чи тканини використовують різні склади. Для роботи на текстильних поверхнях найкраще підходить спеціальний текстильний клей, тоді як для паперових мотивів можна використовувати клей-лак, який одночасно фіксує та покриває виріб захисним шаром. Деякі майстри додають у клей блискітки або фарбувальні пігменти для створення декоративних ефектів. Після завершення роботи поверхню обов'язково покривають акриловим лаком – матовим або глянсовим – що забезпечує довговічність, водостійкість і завершений вигляд готового виробу. Таким чином, якісний клей – це основа успішного декупажу, від якої залежить охайність, міцність та естетика кінцевого результату (див. рисунок 2.3) [15].</p> <div data-bbox="853 1108 1125 1366" data-label="Image"> </div> <p>Рисунок 2.3. Клей для декупажу</p> <p>Для підготовки поверхні до декорування та подальшого захисту виробу від вологи й механічних пошкоджень використовують акрилові лаки, виготовлені з не жовтіючих акрилових смол. Їх можна придбати у спеціалізованих художніх магазинах. Матові, або напівглянцеві лаки підсилюють насиченість кольорів і надають роботі привабливого вигляду. Зручніше користуватися безбарвним лаком,</p>

1	2	3
		<p>який у разі потреби легко тонувати, додавши до нього трохи акрилової фарби (див. рисунок 2.4) [16].</p> <p>Для створення ефекту старіння поверхні застосовується техніка кракелюр – утворення дрібних тріщин, що імітують старовину. Такий ефект досягається за допомогою кракелюрних лаків, які бувають одно- або двокомпонентними (зазвичай позначеними цифрами «1» і «2»). Важливо купувати обидва компоненти одного виробника, адже різні марки можуть не дати бажаного результату. Для проявлення тріщин використовують бітум, патину або олійну фарбу. Крім того, існують лаки з ефектом 3D, які створюють ілюзію об'ємних елементів на поверхні. Принцип кракелюрної техніки простий: дві фарби з різною швидкістю висихання наносяться одна на одну, і та, що сохне швидше, тріскається, утворюючи характерну сітку тріщин [16].</p> <div data-bbox="790 763 1257 1205" data-label="Image"> </div> <p style="text-align: center;">Рисунок 2.4. Лаки для декупажу</p> <p>Акрилові фарби є основним матеріалом для створення фону та декоративних ефектів у декупажі. Вони легко змішуються, швидко висихають, не мають різкого запаху й не жовтіють з часом, що робить їх зручними у використанні. Такі фарби добре лягають на будь-які знежирені поверхні та до повного висихання легко змиваються водою, дозволяючи виправити помилки. Для початку роботи достатньо придбати базові кольори – білий, синій, чорний, жовтий, карміновий, умбру натуральну та палену, а також золотий і срібний відтінки. Розведені водою акрилові фарби стають напівпрозорими, завдяки чому можна регулювати насиченість кольору та створювати ефект старіння чи потертості поверхні, що особливо цінується в техніці лісування (див. рисунок 2.5) [16].</p>

1	2	3
		 <p>Підсумовуючи, варто зазначити, що клей, лак і фарби є основними матеріалами у техніці декупажу, від правильного вибору яких залежить якість та довговічність готового виробу. Клей забезпечує надійне приклеювання декоративних елементів, лак захищає поверхню від пошкоджень і надає виробу завершеного вигляду, а акрилові фарби створюють основу для художнього оздоблення. Комплексне використання цих матеріалів дозволяє досягти високої естетичності, оригінальності та стійкості декору, роблячи виріб не лише привабливим, а й функціональним.</p> <p>Додаткові декоративні матеріали</p> <p>У сучасних видах декоративно-ужиткового мистецтва дедалі більшої популярності набувають допоміжні інструменти та форми, що дозволяють майстрам створювати виразні декоративні елементи без складного обладнання. Одним із таких універсальних засобів є молди.</p> <p>Молди – це спеціальні форми, виготовлені переважно з м'якого силікону, які використовуються для створення декоративних об'ємних елементів у техніці декупажу та інших видах рукоділля. Вони дозволяють легко відтворювати найдрібніші деталі – візерунки, орнаменти, квіти, рамки, фігурки тощо, що додає роботам об'єму та індивідуальності (див. рисунок 2.6).</p> <p>Силіконові молди відрізняються високою гнучкістю, довговічністю та стійкістю до температурних впливів. Завдяки цим властивостям з ними можна працювати не лише з полімерною глиною, гіпсом чи холодним фарфором, а й із шоколадом, мастикою та іншими матеріалами. Поверхня молдів не прилипає до маси, тому готові елементи легко виймаються без пошкоджень.</p> <p>Декоративні фігурки, створені за допомогою молдів, часто використовують у декупажі для прикрашання рамок, скриньок, підносів, пляшок та інших предметів. Після висихання їх можна фарбувати, патинувати або покривати лаком. Завдяки використанню молдів навіть початківці можуть досягти професійного результату, створюючи ефектні тривимірні композиції [17].</p>

Продовження таблиці А.1

1	2	3
		<div data-bbox="612 219 1358 607" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="826 618 1224 651" data-label="Caption"> <p>Рисунок 2.6. Молди для декупажу</p> </div> <div data-bbox="580 687 1469 790" data-label="Text"> <p>Гнучкий декор для декупажу – це сучасний матеріал, який дозволяє створювати об’ємні елементи з високою деталізацією, зберігаючи при цьому еластичність та легкість у використанні</p> </div> <div data-bbox="580 790 1469 1135" data-label="Text"> <p>Завдяки своїй гнучкій структурі та тонкості такий декор легко повторює форму будь-якої поверхні – дерева, скла, металу чи пластику, що робить його універсальним для декорування різних предметів. Його виготовляють із спеціальних полімерних мас або смол, які після висихання залишаються м’якими та міцними. Гнучкий декор можна фарбувати акриловими фарбами, патинувати, покривати лаком або використовувати як основу для створення складних композицій, додаючи роботам об’єму, фактури й художньої виразності (див. рисунок 2.7) [16].</p> </div> <div data-bbox="609 1144 1430 1411" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="778 1415 1272 1449" data-label="Caption"> <p>Рисунок 2.7. Гнучкий декор для декупажу</p> </div> <div data-bbox="580 1485 1469 1870" data-label="Text"> <p>Отже, додаткові декоративні матеріали, такі як молди та гнучкий декор, значно розширюють творчі можливості майстрів декупажу. Вони дозволяють створювати оригінальні об’ємні елементи з високою точністю та художньою виразністю, надаючи виробам індивідуальності та професійного вигляду. Використання цих матеріалів робить процес декорування більш різноманітним, дозволяє комбінувати техніки та фактури, досягаючи ефекту глибини й об’ємності. Загалом, додаткові декоративні засоби стають невід’ємною частиною сучасного декупажу, сприяючи розвитку креативності та майстерності у декоративно-прикладному мистецтві.</p> </div>

1	2	3
ДО4	Інструменти для дек упажу	<p data-bbox="584 219 1463 439">Інструменти, що використовуються у творчій діяльності, відіграють ключову роль у досягненні бажаного результату. Пензлі, ножиці та губки є базовими засобами, які забезпечують точність, охайність і виразність під час виконання художніх або декоративних робіт (див рисунок 2.8). Їх правильний вибір і використання сприяють розвитку дрібної моторики, естетичного смаку та творчих навичок.</p> <p data-bbox="772 842 1273 875">Рисунок 2.8. Інструменти для декупажу</p> <p data-bbox="584 913 1445 1218">Пензлі для декупажу є одним із найважливіших інструментів, адже саме від них залежить точність нанесення клею, фарби чи лаку, а також загальний вигляд готового виробу. На відміну від пензлів для живопису, вони мають більш практичне призначення – забезпечити рівномірне покриття поверхні без розводів та ворсу. Для роботи в техніці декупаж найчастіше використовують синтетичні пензлі, оскільки вони добре утримують форму, не залишають слідів і стійкі до дії вологи та клеєвих розчинів (див. рисунок 2.10).</p> <div data-bbox="587 1227 737 1361" style="display: inline-block; vertical-align: middle;"> </div> <div data-bbox="743 1279 1385 1442" style="border: 1px solid orange; padding: 5px; display: inline-block; vertical-align: middle;"> <p data-bbox="871 1296 1230 1326">Використовуйте якісні пензлі!</p> <p data-bbox="754 1328 1366 1413"><i>Для різних етапів потрібні різні інструменти: плоскі синтетичні пензлі — для клею, м'які круглі — для фарбування, віялоподібні — для розтушовки.</i></p> </div> <p data-bbox="584 1458 1463 1603">Пензлі бувають різних розмірів, що дозволяє зручно працювати як із великими поверхнями, так і з дрібними деталями декору. Важливо, щоб пензель мав еластичний ворс та зручну ручку, адже це впливає на якість і комфорт під час роботи [9].</p> <p data-bbox="804 1917 1246 1951">Рисунок 2.10. Пензлі для декупажу</p>

Продовження таблиці А.1

1	2	3
		<p>Ножиці є одним із головних інструментів у декупажі, адже від їхньої гостроти залежить точність і охайність вирізання візерунків. Для роботи з тонкими серветками найкраще використовувати манікюрні або медичні ножиці з тонкими лезами, які дозволяють акуратно вирізати дрібні деталі. Також підійдуть спеціальні ножиці для гобеленів чи техніки Рішельє, що забезпечують чистий і рівний зріз (див. рисунок 2.11).</p> <p>Якщо ж потрібно вирізати елементи з більш щільного паперу або картону, варто скористатися звичайними канцелярськими ножицями або спеціальним ножом для декупажу з обертовим лезом. Такий інструмент дозволяє легко маневрувати по контуру малюнка, зберігаючи його форму та чіткість [9].</p> <p>Рисунок 2.11. Ножиці для декупажу</p> <p>Губки для декупажу – це зручний інструмент, який широко використовують для нанесення фарби, клею чи лаку рівним шаром без розводів (див. рисунок 2.12). Завдяки своїй м'якій структурі вони дозволяють створювати плавні переходи кольорів, робити відбитки або працювати з трафаретами.</p> <p>Найчастіше губки мають пластикову ручку для зручності у використанні та бувають різного діаметру – для роботи як з великими, так і з дрібними деталями. Такий інструмент допомагає досягти акуратності та професійного вигляду у готовому виробі [10].</p> <p>Рисунок 2.12. Губки для декупажу</p>

Продовження таблиці А.1

1	2	3
---	---	---

Отже, основні інструменти, що застосовуються у техніці декупаж – пензлі, ножиці та губки – забезпечують якісне виконання роботи на всіх етапах творчого процесу. Вони сприяють точності нанесення фарби, акуратному вирізанню деталей і рівномірному покриттю поверхні. Правильно підібрані інструменти дозволяють не лише досягти естетичного результату, а й розвивають уважність, посидючість та художній смак майстра. Саме поєднання практичних навичок і якісного інструментарію є запорукою створення гармонійних і професійних виробів у техніці декупаж.

Спеціальні пристосування (шліфувальні матеріали, трафарети)

Шліфувальні матеріали є важливою складовою процесу декупажу, адже саме від якісної підготовки поверхні залежить кінцевий результат роботи. До таких матеріалів належать абразиви

на гнучкій основі – папір, плівка, тканина або неткане волокно, а також шліфувальні круги різного ступеня жорсткості. Вони застосовуються як для початкової, так і для фінішної обробки поверхні, дозволяючи досягти ідеальної гладкості перед нанесенням фарб, клею чи лаку. Завдяки своїй універсальності ці матеріали підходять як для ручного, так і для механічного використання.

Абразивні матеріали відрізняються за ступенем зернистості, що визначає сферу їхнього застосування. Грубозернисті абразиви використовують для видалення нерівностей, старого покриття або грубих дефектів поверхні, тоді як дрібнозернисті – для остаточного шліфування та полірування (див. рисунок 2.13). Використання шліфувальних губок, стрічок або кругів дозволяє контролювати інтенсивність обробки, забезпечуючи рівномірний результат [12].

Рисунок 2.13 – Шліфувальні матеріали

Трафарети для декупажу – це практичний і зручний інструмент, який допомагає створювати акуратні та виразні візерунки на різних поверхнях (див. рис. 2.14). Вони бувають багаторазовими, самоклеючими або пластиковими, що робить їх зручними у використанні навіть для початківців. Завдяки різноманітності форм і розмірів трафаретів можна легко нанести орнаменти, написи чи зображення на дерево, скло, тканину або метал, додаючи виробам індивідуальності та завершеності.

Продовження таблиці А.1

1	2	3
---	---	---

Під час роботи трафарет накладають на поверхню, після чого крізь прорізи акуратно наносять фарбу чи інший декоративний матеріал. У результаті виходить чіткий малюнок із рівними контурами, який надає виробу професійного вигляду. Трафарети широко використовуються при оформленні скринь, рамок, ліхтарів, підносів, листівок та інших предметів, тому є незамінним інструментом у творчому процесі декупажу [13].

Рисунок 2.14 – Трафарети для декупажу

Підсумовуючи, варто зазначити, що спеціальні пристосування, такі як шліфувальні матеріали та трафарети, значно полегшують процес декупажу та підвищують якість виконання робіт. Шліфувальні матеріали забезпечують рівну та гладку поверхню для нанесення фарби чи клею, а трафарети допомагають створювати чіткі й деталізовані малюнки на різних предметах. Використання цих інструментів дозволяє досягти акуратності, професійного вигляду виробів та розвивати творчу точність і художній смак.

Правила догляду та зберігання інструментів

Правильний догляд та зберігання інструментів для декупажу є важливою складовою успішного творчого процесу. Дбайливе ставлення до пензлів, ножиць, губок та інших пристосувань не лише продовжує їхній термін служби, а й забезпечує якість та акуратність виконання робіт. Регулярне очищення, правильне сушіння та зберігання у спеціальних футлярах допомагає підтримувати інструменти в робочому стані та запобігає їх деформації чи пошкодженню.

Футляр для ножиць захищає леза від пошкоджень і зберігає їхню гостроту. Використання такого футляра запобігає випадковим порізам та подряпинам, а також дозволяє зручно транспортувати інструмент. Завдяки компактності та спеціальній формі футляра забезпечує безпечне зберігання ножиць навіть у робочому столі чи

Продовження таблиці А.1

1	2	3
---	---	---

творчій сумці (див. рисунок 2.15).

Футляр для пензлів допомагає зберігати їх у вертикальному або горизонтальному положенні, що запобігає деформації ворсу та подовжує термін служби інструменту. Він дозволяє легко впорядкувати пензлі за розміром і призначенням, захищає від пилу та забруднень і робить робоче місце більш організованим. Такий футляр особливо зручний для тих, хто працює з різними видами фарб і часто переміщує свої інструменти (див. риунок 2.16).

Рисунок 2.15 – Футляр для зберігання ножиць

Рисунок 2.16 – Футляр для зберігання пензлів

Отже, правильний догляд і зберігання інструментів для декупажу є запорукою їх тривалого використання та збереження якості роботи. Використання футлярів для пензлів і ножиць, регулярне очищення та акуратне розташування інструментів допомагають запобігти деформації, пошкодженням і зберегти робочі властивості матеріалів, забезпечуючи акуратність і комфорт у творчому процесі.

Продовження таблиці А.1

1	2	3
---	---	---

ДО5	Правила техніки безпеки та санітарно-гігієнічні вимоги під час роботи над виробами, декорованими у техніці декупаж	<p>На основі аналізу методичних джерел [18; 19] варто виокремити загальні правила роботи з інструментами, такими як пензлі, ножиці та губки, які забезпечують якість виконання робіт у техніці декупажу та продовжують термін служби матеріалів. Правила є наступними:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка інструментів до роботи. Перед початком декорування всі інструменти необхідно ретельно очистити від пилу, залишків фарби чи клею. Пензлі мають бути сухими й м'якими, а ножиці – гострими та чистими. 2. Раціональне використання інструментів. Кожен інструмент слід застосовувати лише за його призначенням: пензлі – для нанесення фарб і лаків, ножиці – для вирізання мотивів, губки – для створення фону або нанесення фарби тампонуванням. 3. Обережне поводження. Не допускається надмірний тиск на пензель чи губку під час роботи, оскільки це може пошкодити поверхню виробу або сам інструмент. 4. Очищення після використання. Після завершення роботи пензлі, ножиці та губки необхідно негайно промити у воді (для водорозчинних матеріалів) або спеціальних розчинниках (для акрилових чи лаків), щоб запобігти засиханню фарби. 5. Сушіння та зберігання. Інструменти потрібно сушити у природних умовах, не під прямими сонячними променями. Пензлі зберігають у вертикальному положенні, ворсом догори, ножиці – у закритому стані, а губки – у сухому, провітрюваному місці. 6. Дбайливе ставлення. Варто уникати механічних пошкоджень, не залишати інструменти у воді надовго, а також не змішувати різні види фарб на одному пензлі чи губці. <p>Загалом, дотримання цих правил допомагає підтримувати інструменти у належному стані, забезпечує акуратність виконання робіт і сприяє досягненню якісного декоративного результату в техніці декупажу.</p> <p>Правила роботи з лаками, фарбами та клеями</p> <p>Далі варто розкрити правила роботи з лаками, фарбами та клеями, оскільки ці матеріали є основними у техніці декупажу й потребують дотримання певних заходів безпеки. Незважаючи на те, що творчість здається абсолютно безпечною діяльністю, художні матеріали часто містять хімічні речовини, які можуть бути шкідливими при неправильному використанні. Тому важливо знати основні правила роботи з ними, щоб уникнути негативного впливу на здоров'я та зберегти якість роботи [20].</p> <p>Основні правила безпечної роботи з лаками, фарбами та клеями:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомлюйтесь зі складом матеріалів. Перед початком роботи уважно читайте етикетки на упаковках лаків, фарб і клеїв. Це допоможе дізнатися про можливу токсичність, способи застосування та умови зберігання.
-----	--	---

Продовження таблиці А.1

1	2	3
---	---	---

		<p>2.Працюйте в добре провітрюваному приміщенні. Пари лаків, аерозольних покриттів чи розчинників можуть бути шкідливими, тому необхідно регулярно провітрювати кімнату або працювати біля відчиненого вікна.</p> <p>3.Уникайте контакту зі шкірою. Деякі фарби й клеї можуть викликати подразнення, тому бажано користуватися одноразовими рукавичками. Якщо матеріал потрапив на шкіру – одразу змийте його водою з милом.</p> <p>4.Не використовуйте рот чи обличчя для очищення або формування інструментів. Ніколи не змочуйте пензель губами чи не розводьте фарбу диханням – навіть нетоксичні матеріали можуть містити домішки, шкідливі при потраплянні до організму.</p> <p>5.Не їжте і не пийте під час роботи. Харчові продукти не повинні знаходитися поруч із робочими матеріалами, щоб уникнути випадкового потрапляння хімічних речовин до організму.</p> <p>6.Зберігайте матеріали правильно. Фарби, лаки та клеї слід тримати щільно закритими, у прохолодному, сухому місці, подалі від джерел тепла та вогню. Розчинники необхідно зберігати лише в оригінальній тарі з чітким маркуванням.</p> <p>7.Не виливайте залишки матеріалів у раковину. Це може пошкодити сантехнічні труби й завдати шкоди довкіллю. Краще утилізувати залишки згідно з інструкціями виробника.</p> <p>8.Користуйтеся нетоксичними або екологічними матеріалами. За можливості обирайте фарби та лаки на водній основі без різкого запаху та токсичних добавок.</p> <p>9.Очищення після роботи. Пензлі та інші інструменти слід мити відразу після використання, щоб запобігти засиханню фарби або клею.</p> <p>Таким чином, дотримання цих правил допомагає забезпечити безпечні умови праці, зберегти здоров'я майстра й підтримати високу якість творчих виробів.</p> <p>Санітарно-гігієнічні вимоги</p> <p>Санітарно-гігієнічні вимоги при роботі з матеріалами для декупажу є наступними [21]:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Регулярне миття рук. Після завершення роботи з фарбами, клеями, лаками та іншими матеріалами обов'язково мийте руки теплою водою з милом, навіть якщо використовували рукавички. 2. Використання рукавичок. Під час роботи з хімічними або фарбувальними речовинами слід користуватися одноразовими або багаторазовими рукавичками, щоб мінімізувати контакт матеріалів зі шкірою.
--	--	---

Продовження таблиці А.1

1	2	3
---	---	---

		<p>2. Чистота робочого місця. Робочу поверхню слід утримувати в чистоті: після завершення роботи прибирати залишки фарби, клею та пилу від шліфування.</p> <p>3. Заборона вживання їжі та напоїв. Не слід їсти або пити під час роботи, а також зберігати продукти харчування поруч з робочими матеріалами, щоб уникнути випадкового потрапляння хімічних речовин до організму.</p> <p>4. Провітрювання приміщення. Для запобігання накопиченню шкідливих парів від лаків, фарб та клеїв приміщення потрібно регулярно провітрювати або використовувати витяжку.</p> <p>5. Захист дихальних шляхів. При роботі з розчинниками, аерозольними лаками чи пилоподібними матеріалами рекомендується користуватися маскою або респіратором.</p> <p>6. Обережність при контакті з очима та обличчям. Не торкайтеся очей, обличчя чи слизових оболонок під час роботи; у разі випадкового контакту промийте очі великою кількістю води.</p> <p>7. Утилізація відходів. Залишки фарб, лаків та клеїв не можна зливати у каналізацію; їх слід збирати та утилізувати згідно з правилами поводження з хімічними відходами.</p> <p>8. Чистка інструментів. Пензлі, губки та інші інструменти після роботи слід ретельно очищати та сушити, щоб уникнути утворення грибка або шкідливих мікроорганізмів.</p> <p>9. Особиста гігієна. Після завершення роботи бажано переодягнутися та змінити одяг, якщо матеріали могли забруднити тканину.</p> <p>Отже, ці правила допомагають підтримувати безпечні та здорові умови праці при роботі з художніми матеріалами та декупажем.</p>
ДОб	Базові декоративні ефекти в техніці декупажу	<p>Техніки зістарювання (потертість, кракелюр, патинування). Техніки зістарювання у декупажі надають виробам особливого шарму та благородства, створюючи ефект часу, що торкнувся поверхні. Імітація потертостей здійснюється за допомогою наждачного паперу або воску, який наноситься між шарами фарби для досягнення природного переходу кольорів. Кракелюр – це техніка утворення дрібних або великих тріщин, що імітують стару фарбу чи лак, додаючи виробу антикварного вигляду. Патинування полягає в нанесенні спеціальних складів або фарб, які затемнюють окремі ділянки, створюючи глибину і виразність декору (див. рисунок 3.1) [28, с. 98].</p> <p>Інструкційну карту техніки зістарювання наведено у Додатку В1.</p>

1	2	3
		<div data-bbox="865 203 1275 678" data-label="Image"> </div> <p data-bbox="799 680 1251 712">Рисунок 3.1 – Техніка зістарювання</p> <p data-bbox="582 719 1466 790">Відео майстер-клас із використанням техніки зістарювання доступний за QR-кодом:</p> <div data-bbox="906 804 1139 1037" data-label="Image"> </div> <p data-bbox="582 1055 1466 1126">Відео майстер-клас із використанням техніки зістарювання (кракелюр) доступний за QR-кодом:</p> <div data-bbox="906 1140 1139 1373" data-label="Image"> </div> <p data-bbox="582 1384 1466 1491">Загалом, такі прийоми дозволяють підкреслити текстуру, надати роботі характеру та індивідуальності, перетворюючи сучасний предмет на витвір із «історією».</p> <p data-bbox="676 1498 1066 1529">Відтінення (нанесення тіней)</p> <p data-bbox="582 1536 1466 1839">Відтінення є важливою технікою у декупажі, що допомагає досягти виразності, об'єму та гармонійного переходу між елементами композиції. Нанесення тіней виконується за допомогою сухого пензля, губки або м'якої кисті з використанням акрилових фарб у тоні темнішому за основний. Такий прийом дозволяє візуально підкреслити краї зображень, надати їм глибини та натуральності, зробити малюнок більш живим і завершеним (див. рисунок 3.2) [28, с. 27].</p> <p data-bbox="676 1845 1466 1877">Інструкційну карту техніки відтінення наведено у Додатку В2.</p>

Продовження таблиці А.1

1	2	3
---	---	---

Рисунок 3.2 – Техніка відтінення

Загалом, відтінення застосовується як у класичному, так і в об'ємному декупажі, оскільки воно гармонізує кольори і створює відчуття реалістичності та художньої майстерності

Тонування. Тонування у декупажі використовується для надання виробу цілісності та м'якості колірних переходів. За допомогою розведених фарб, морилок або спеціальних тонуєчих засобів майстер може змінити загальний настрій композиції, зробити її теплішою або холоднішою, насиченішою чи, навпаки, стриманою. Тонування дозволяє об'єднати фонову поверхню з приклеєним зображенням, зменшуючи різницю між ними та створюючи ефект ручного розпису(див. рисунок 3.3) [28, с. 24].

Інструкційну карту техніки тонування наведено у Додатку В3.

Рисунок 3.3 – Техніка тонування

Продовження таблиці А.1

1	2	3
---	---	---

Варто зазначити, що правильно виконане тонування робить декор витонченим, додає глибини та підсилює декоративну привабливість готового виробу.

Золочення (поталь, сусальне золото)

Золочення (поталь, сусальне золото)

Золочення, або використання поталі, сусального золота є одним із найвишуканіших декоративних прийомів у декупажі, що додає роботам розкоші та шляхетного блиску. Поталь – це тонкий металевий лист або фольга, яка імітує золото, срібло чи мідь (див. рисунок 3.4.). Сусальне золото - це тонкий золотий лист, який призначений для нанесення позолоти на різні вироби для декоративних цілей (часто можна побачити, як використовується сусалка на іконах), прикрас, предметів інтер'єру, окремих деталей. Її накладають на спеціальний клей (міксіон), після чого покривають лаком для фіксації та захисту.

Золочення часто використовують для виділення окремих елементів композиції, рамок, орнаментів чи рельєфних деталей (див. рисунок 3.5) [28, с. 28].

Інструкційну карту техніки золочення наведено у Додатку В4.

Рисунок 3.4 – Золота поталь

Продовження таблиці А.1

1	2	3
---	---	---

Відео майстер-клас із використанням техніки золочення поталлю доступний за QR-кодом:

Отже, завдяки грі світла на металічній поверхні виріб набуває глибини, святковості та ефектного декоративного звучання.

Техніка «Кракле»

Техніка «Кракле» (від французького *сraquelure* – трі старовини. Суть методу полягає у створенні мережі тріщин на шарі фарби або лаку, які імітують природне старіння поверхні. Для цього застосовуються спеціальні кракелюрні лаки – однофазні або двофазні, залежно від бажаного результату. Через тріщини може просвічувати нижній шар фарби, що створює враження глибини й часу (див. рис. 3.6) [30].

Інструкційну карту техніки «Кракле» наведено у Додатку В5.

Рисунок – 3.6. Техніка «Кракле»

Продовження таблиці А.1

1	2	3
---	---	---

Загалом, такий декоративний ефект надає роботі автентичності, робить її витонченою та особливо виразною.

Об'ємні елементи декору

Об'ємні елементи в декупажі надають роботам виразності та фактурності, дозволяючи створювати рельєфні деталі, що виходять за межі площини. Для цього використовують спеціальні структурні пасти, моделюючі гелі або трафарети, за допомогою яких можна формувати візерунки, орнаменти чи окремі елементи композиції. Після висихання рельєф покривають фарбами, патиною або лаком, підкреслюючи його об'єм і текстуру (див. рисунок 3.7) [28, с. 12]. Інструкційну карту з об'ємними елементами декору наведено у Додатку В6.

щина) є одним із найпопулярніших способів надання виробам ефекту

Рисунок 3.7 – Декупаж тарілки з об'ємними елементами декору

Декупаж із 3-D ефектом — це техніка, яка дозволяє зробити зображення на виробі по-справжньому об'ємним і живим. Якщо у звичайному декупажі зображення виглядає плоским, то в 3-D техніці окремі деталі ніби виступають уперед, створюючи ніжну тінь, глибину та відчуття реального рельєфу. Саме це робить виріб більш виразним і привабливим.

Об'ємності досягають різними способами. Найпоширеніший — наклеювати один і той самий мотив у кілька шарів, кожен з яких злегка піднімають за допомогою клею або спеціального гелю. Інколи майстри використовують структурні пасти чи прозорі гелі, щоб підкреслити окремі елементи, додати блиску або фактури. Завдяки цьому квіти, листочки чи інші дрібні деталі здаються більш живими, ніби намальованими пензлем (див. рисунок 3.8) [28, с. 37].

Така техніка дозволяє створювати дуже ефектні та унікальні вироби. Скриньки, рамки, декоративні панно або будь-які інші предмети, оздоблені 3-D декупажем, виглядають об'ємними, стильними та професійно виконаними. Вони одразу привертають увагу та мають особливе естетичне звучання, адже поєднують у собі і декоративність, і цікаву технічну подачу.

Продовження таблиці А.1

1	2	3
---	---	---

		 <p data-bbox="783 548 1262 577">Рисунок 3.8 – Декупаж з 3-D ефектом</p> <p data-bbox="580 629 1469 775">Варто зазначити, що завдяки таким прийомам декор набуває глибини, динаміки та неповторного художнього вигляду, перетворюючи звичайний виріб на справжній декоративний акцент інтер'єру.</p>
ДО7	Класичний (прямий)	<p data-bbox="580 904 1469 1173">Класичний, або прямий декупаж, є найпоширенішою і найпростішою у виконанні технікою, з якої зазвичай починають знайомство з мистецтвом декорування. У цьому виді зображення або декоративний елемент приклеюють безпосередньо на поверхню виробу, утворюючи ефект аплікації. Техніка підходить для дерева, металу, пластику, кераміки та тканини (рис. 6.1). Після висихання клею поверхню покривають кількома шарами лаку для захисту і надання блиску або матового ефекту [28].</p> <p data-bbox="647 1597 1401 1659">Рис. 6.1.А. Металевий виріб декорований у техніці прямого Декупажу</p>

Продовження таблиці А.1

1	2	3
---	---	---

Рис. 6.1.Б. Скляні баночки декоровані у техніці прямого Декупажу

Рис. 6.1.В. Кеамічна тайлка декорована у техніці прямого Декупажу

Рис. 6.1.Г. Дерев'яна кухонна дошка декорована у техніці прямого Декупажу

Загалом, класичний декупаж дозволяє легко відтворювати будь-які мотиви – від ніжних квіткових композицій до яскравих етнічних візерунків, зберігаючи природну фактуру матеріалу й надаючи виробу завершеного, елегантного вигляду. Загалом, класичний декупаж дозволяє легко відтворювати будь-які мотиви – від ніжних квіткових композицій до яскравих етнічних візерунків, зберігаючи природну фактуру матеріалу й надаючи виробу завершеного, елегантного вигляду.

Продовження таблиці А.1

1	2	3
---	---	---

ДО8

Художній

Художній декупаж є більш складним і творчим видом техніки, який поєднує декупаж із елементами живопису. Основна мета цього методу – «розмити» межі між наклеєним зображенням та фоном, створюючи плавні переходи кольорів за допомогою фарб, розтушовок, тіней і лессування (рис. 6.2). Такий підхід дозволяє досягти ефекту повноцінної картини, де зображення здається намальованим вручну [28].

Рис. 6.2.А. Художній декупаж дерев'яної скриньки

Рис. 6.2.Б. Кеамічна таїлка декорована у техніці художнього Декупажу

Рис. 6.2.В. Картина на полотні у вікторіанському стилі у техніці художнього Декупажу

Підсумовуючи, варто зазначити, що художній декупаж вимагає певної майстерності та художнього смаку, адже саме від уміння гармонійно поєднувати кольори й відтінки залежить

Продовження таблиці А.1

1	2	3
---	---	---

ДО9

Зворотній

результат. Цей вид декору часто використовують для оформлення меблів, панно, декоративних тарелів і шкатулок, надаючи їм витонченості та авторського характеру.

Зворотний декупаж застосовується переважно для прозорих предметів – скла, пластику або акрилу. Його особливість полягає в тому, що зображення приклеюється з внутрішнього боку виробу лицьовою стороною вниз, завдяки чому малюнок проглядається крізь прозору поверхню. Зовнішня сторона предмета залишається гладенькою і придатною для практичного використання. Такий спосіб особливо зручний для декорування посуду, підносів або скляних панелей (рис. 6.3) [28]. Інструкційну карту зворотнього декупажу наведено у Додатку Б3.

Рис. 6.3.А. Скляна ваза декорована у техніці зворотнього декупажу

Рис. 6.3.Б. Вироби декоровані у техніці зворотнього декупажу

Загалом, зворотний декупаж створює ефект глибини, сяйва і легкості, надаючи виробу вишуканого вигляду, а також забезпечує тривалість збереження зображення, оскільки воно знаходиться під захисним шаром матеріалу.

Кінець таблиці А.1

1	2	3
---	---	---

ДО10	Декопатч	<p>Декопатч – це сучасна й надзвичайно креативна техніка, що поєднує елементи декупажу та печворку. На відміну від класичного варіанту, у декопатчі використовують безліч дрібних клаптиків паперу, які наклеюють на поверхню у вигляді мозаїки або строкатої аплікації. Для цього беруть спеціальний тонкий, але міцний папір, що імітує текстуру різних матеріалів – дерева, шкіри, металу чи тканини. Уся поверхня виробу повністю обклеюється і потім покривається лаком, утворюючи яскравий, рівний і стійкий декоративний шар (рис. 6.5) [28].</p> <p>Рис. 6.5.А. Виріб декорований у техніці Декопатч</p>
ДО11	Об'ємний	<p>Об'ємний або 3D-декупаж – це техніка, що дозволяє надати зображенню реалістичності та глибини. У цьому виді декору майстри виділяють окремі елементи композиції, роблячи їх опуклими або багатошаровими. Для створення такого ефекту використовують текстурні пасти, шпаклівку для дерева, гелі, намистини, мушлі, яєчну шкаралупу або спеціальні 3D-карти. Сучасним різновидом є техніка Sospeso Trasparente, у якій застосовують термоплівки, що при нагріванні дозволяють формувати об'ємні фігури (рис. 6.4) [28].</p> <p>Рис. 6.4. Виріб декорований у техніці об'ємного Декупажу</p> <p>Отже, об'ємний декупаж надає роботі виразності, створюючи ілюзію руху й простору, тому ідеально підходить для оформлення декоративних панно, рамок і сувенірів.</p>

Додаток Б
(обов'язковий)

Фрагмент навчального посібника

Рисунок Б.1 – Обкладинка навчального посібника

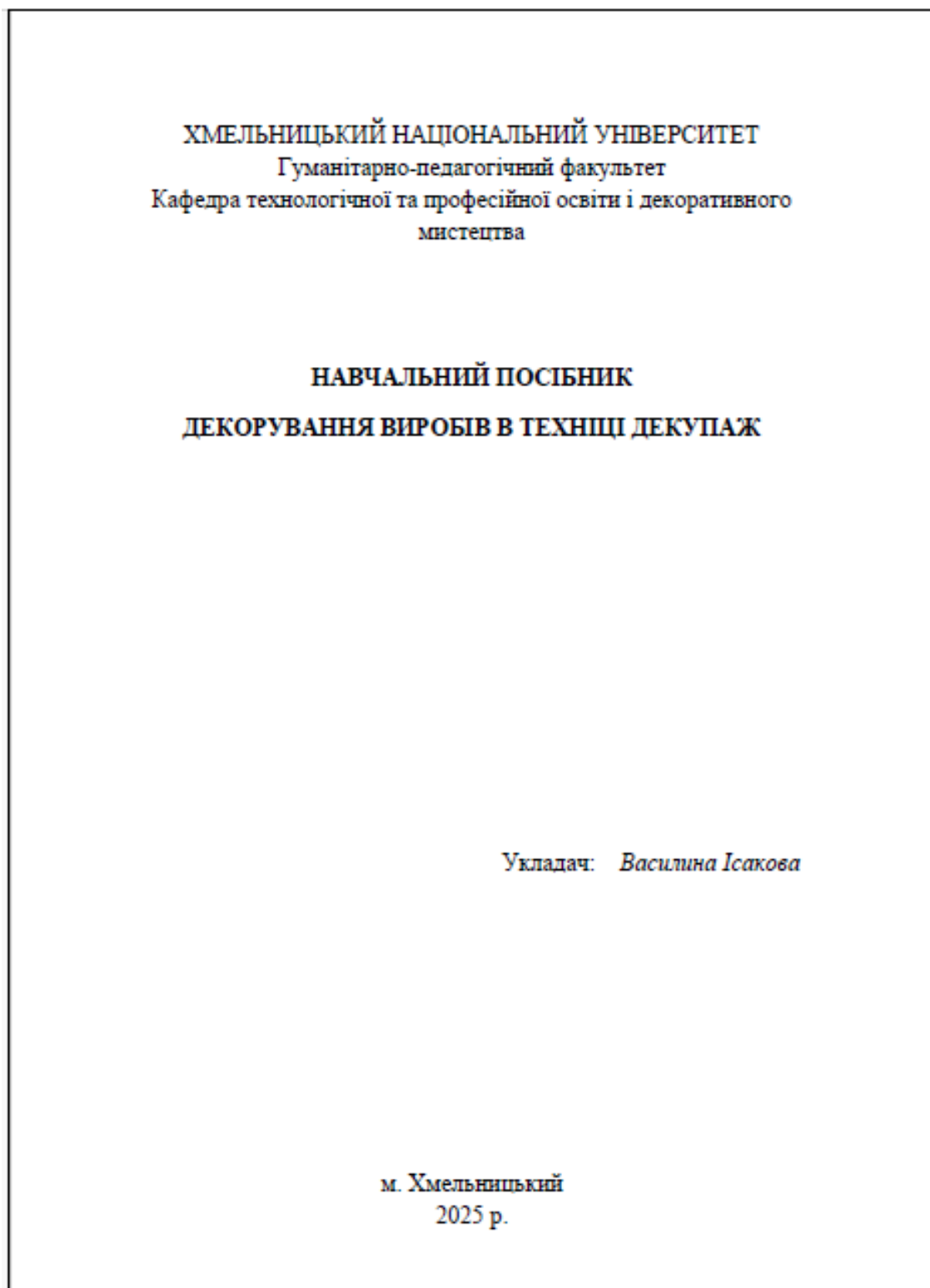

Рисунок Б.2 – Титульний аркуш навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж»

Декорування виробів у техніці декупаж: Навчальний посібник / укладач Василина Ісакова. – Хмельницький, 2025. – 124 с.

Умовні позначення:

Запам'ятай

Цікаво знати

Питання для самоперевірки

Завдання для самоконтролю

Навчальний посібник розроблений з метою систематизації знань про одну з найпоширеніших технік декоративно-ужиткового мистецтва «Декупаж». У виданні висвітлено поняття декупажу, види декупажу. Особливу увагу приділено опису матеріалів, інструментів та специфіки їх використання при виконанні різних прийомів оздоблення.

Навчальний посібник містить інформацію та методичні рекомендації виконання основних технік декупажу. Поданий матеріал орієнтований на поєднання традиційних і сучасних методів декоративного оформлення виробів.

Рекомендовано для учнів старших класів загальноосвітніх шкіл, викладачів трудового навчання та образотворчого мистецтва, а також для всіх, хто прагне опанувати техніку декупажу та застосовувати її у власній творчій діяльності.

Рисунок Б.3 – Аркуш навчального посібника що містить анотацію

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
Тема 1: Декупаж, як вид декоративно-прикладного мистецтва	5
§ 1.1 Декупаж – техніка декорування предметів.....	5
§ 1.2 Історія виникнення та розвитку техніки декупажу.....	10
Тема 2. Необхідне матеріально-технічне забезпечення для декорування предметів у техніці декупажу	16
§ 2.1 Матеріали для декупажу.....	16
§ 2.2 Інструменти для декупажу.....	25
§ 2.3 Правила техніки безпеки та санітарно-гігієнічні вимоги під час роботи над виробами, декорованими у техніці декупаж.....	33
Тема 3 Технологія декорування виробів у техніці декупажу	39
§ 3.1 Базові декоративні ефекти в техніці декупажу.....	39
§ 3.2 Класичний (прямий).....	47
§ 3.3 Зворотній.....	50
§ 3.4 Художній.....	52
§ 3.5 Декопатч.....	54
§ 3.6 Об'ємний.....	57
Глосарій	61
Висновки	63
Список використаних джерел	66
Додаток А Целі для творчості старшокласників	69
Додатки Інструкційні карти виробів в техніці декупаж	73

Рисунок Б.4 – Зміст навчального посібника

«Декорування виробів у техніці декупаж»

ПЕРЕДМОВА

Декупаж — одна з найцікавіших і водночас доступних технік декоративно-ужиткового мистецтва, що полягає в оздобленні різноманітних поверхонь паперовими мотивами. Ця технологія має багатовікову історію та зберігає популярність і сьогодні, адже дозволяє перетворювати звичайні предмети на стильні, естетично привабливі та унікальні вироби. Використовуючи прості матеріали — серветки, папір, клей, фарби й лак — можна створювати оригінальні декоративні панно, шкатулки, тарілки, свічники, предмети інтер'єру та подарунки.

Особливість декупажу полягає у поєднанні простоти технічного виконання з широкими можливостями художнього самовираження. Завдяки різноманіттю матеріалів та прийомів — підфарбовуванню, тінвовим переходам, кракелюрам, патинуванню — створюється ефект ручного розпису, об'ємності та фактурності. Опанування цієї техніки сприяє розвитку естетичного смаку, почуття композиції, уважності, дрібної моторики та творчої ініціативи.

Декупаж не лише сприяє розвитку естетичного смаку, але й має значний соціальний та психологічний аспект. У сучасних умовах активного ритму життя і зростаючих стресових навантажень заняття декоративно-ужитковим мистецтвом виступають засобом релаксації, психологічної саморегуляції та самовираження. Цей факт підкреслює важливість систематизації знань про техніку декупажу та створення методичних рекомендацій для ефективного використання її в освітніх, культурних та творчих практиках.

Навчальний посібник «Декорування виробів у техніці декупаж», розроблений для учнів 10–11 класів, має на меті надати старшокласникам структуровані теоретичні знання та практичні

Рисунок Б.5 – Передмова навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж»

рекомендації для виконання декоративних робіт. Посібник містить опис історії розвитку техніки, характеристику матеріалів і інструментів, послідовність технологічних процесів, приклади творчих завдань, правила безпечної праці та методичні поради щодо організації діяльності учнів на уроках.

Матеріал подано у логічній і доступній формі — від вивчення основних понять до створення авторських виробів. Такий підхід сприяє формуванню в учнів ключових та предметних компетентностей, розвитку їхнього естетичного смаку, творчого мислення та здатності реалізовувати власні ідеї у практичній роботі.

Сподіваємося, що посібник стане корисним інструментом для вчителів технологій та ефективним навчальним матеріалом для учнів старших класів, допоможе урізноманітнити навчальний процес і зробить опанування техніки декупаж цікавим, змістовним і результативним.

Рисунок Б.6 – Фрагмент передмови навчального посібника «Декорування виробів у техніці декупаж»

Тема 1: Декупаж, як вид декоративно-прикладного мистецтва

§ 1.1 Декупаж – техніка декорування предметів

Термін «декупаж» походить від французького слова *decouper*, що означає «вирізати». У сучасному контексті декупаж визначається як техніка декорування різних предметів, зокрема побутових речей, інтер'єру, одягу, аксесуарів та прикрас [3, с. 523].

Поняття техніка (від давньогрецького *τεχνικός* – мистецтво, майстерність, вміння) охоплює спосіб виготовлення предметів, а також сукупність навичок і прийомів, що використовуються у будь-якій сфері діяльності або мистецтві. У контексті декоративно-ужиткового мистецтва техніка трактується як сукупність спеціальних прийомів, способів та навичок, за допомогою яких створюється художній твір [5].

Важливою умовою володіння технікою є знання матеріалів, що застосовуються в конкретному виді декоративно-ужиткового мистецтва, способів їх обробки, а також вміння користуватися художніми можливостями матеріалу і спеціальними інструментами.

Декоративно-ужиткове мистецтво визначається як вид мистецтва, що задовольняє побутові та естетичні потреби людини, «служить для прикраси» та створює художні предмети з практичним застосуванням. Такі вироби не лише виконують функціональні завдання, а й прикрашають житло, архітектурні споруди, парки та інші простори [6, с. 287].

Становлення техніки декупаж відбувалося в руслі традиційних промислів різних народів. Композиції, виконані у цій техніці, поєднують художньо-естетичний початок і високий

Рисунок Б.7 – Фрагмент основного тексту навчального посібника
«Декорування виробів у техніці декупаж»

Додаток В

(обов'язковий)

**АНКЕТА ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА
«ДЕКОРУВАННЯ ВИРОБІВ У ТЕХНІЦІ ДЕКУПАЖ»**

Ваш статус:

Викладач _____

Учень _____

Оцінювання посібника**1. Відповідність структури посібника вимогам до навчально-методичних видань:**

Наскільки логічно організовано розділи та рубрики посібника?

Оцінка: _____

2. Відповідність змісту навчального посібника програмі навчальної дисципліни:

Чи відповідає зміст посібника тематиці курсу?

Оцінка: _____

3. Науково-методичний рівень викладення матеріалу:

Чи базується матеріал на сучасних наукових даних і дослідженнях?

Оцінка: _____

4. Актуальність, інноваційність представленого навчального матеріалу:

Чи містить посібник сучасну інформацію та інноваційні підходи?

Оцінка: _____

5. Повнота, глибина і якість висвітлення навчального матеріалу:

Чи розкриті основні теми курсу у повному обсязі?

Оцінка: _____

6. Систематизованість, структурованість і логічна послідовність викладу:

Чи легко слідувати за логікою викладу?

Оцінка: _____

7. Доцільність, якість та інформативність ілюстративного матеріалу:

Чи сприяють ілюстрації, схеми та графіки кращому розумінню тексту?

Оцінка: _____

137

8. Наявність методичного апарату видання навчального посібника:

Чи містить посібник завдання для самостійної роботи, тести або приклади для розвитку логічного мислення?

Оцінка: _____

9. Змістовність та якість дидактичного апарату:

Чи структуровані вступ, зміст, висновки та посилання на літературу?

Оцінка: _____

10. Дотримання вимог до оформлення навчального видання:

Чи відповідає оформлення посібника сучасним стандартам?

Оцінка: _____

Додаткові питання

Що вам найбільше сподобалося у посібнику? _____

_____

Які аспекти посібника, на вашу думку, потребують покращення?

_____

Чи рекомендували б ви цей посібник для використання? (Так/Ні) _____

Ваші додаткові коментарі або пропозиції: _____

_____

_____

_____

Дякуємо за ваші відповіді!